

Omladinski kulturni centar
Juventas

European Union

Delegation to Montenegro

Izvještaj istraživanja “Briga o zdravlju – preventivne navike građana Crne Gore”

Projekat finansira Evropska unija, posredstvom Delegacije EU u Crnoj Gori. Projekat implementira Centar za monitoring CEMI.

The project is funded by the European Union and managed by the EU Delegation to Montenegro. The project is implemented by the Monitoring Center CEMI.

METODOLOGIJA:

Metodologija CATI (Telefonska anketa)

Realizacija:	Istraživanje sprovedeno u periodu od 22. do 31. avgusta 2010.
Uzorački okvir:	Populacija Crne Gore 18+, Procjena populacije na osnovu popisa stanovništva 2003 i podaci statistike o rađanju i umiranju u periodu 2003-2009. godine.
Veličina uzorka:	1501 ispitanika Troetafni slučajni reprezentativni stratifikovani uzorak
Tip uzorka:	Stratifikacija: Tip naselja (selo/grad), pol i starost Jedinica prve etape: Teritorija (opština podijeljena prema tipu naselja) veličina proporcijalna broju stanovnika Jedinica druge etape: Domaćinstva (izabrana slučajnim biranjem telefonskog broja) Jedinica treće etape: Ispitanici u okviru domaćinstva (prvi rođendan, kombinovan sa kvotama po polu i starosnim grupama)
Tip istraživanja:	Jednokratno, CATI (telefonska anketa), upitnik prosječne dužine 20 minuta
Mesta istraživanja:	Sve opštine Crne Gore, alokacija po opštinama proporcionalna broju stanovnika.
Poststratifikacija:	Po polu, godinama, tipu naselja
Greška:	$\pm 2.53\%$ za pojave sa incidencom od 50%, nivo povjerenja 95% (<i>marginalna greška</i>)

NAPOMENA: Ovaj izvještaj se pravi da bude što aktuelniji tako da nema vremena za ispravljanje štamparskih grešaka i drugih grešaka kucanja (podaci u grafikonima)

KLJUČNI NALAZI:

Centar za monitoring u saradnji sa JUVENTAS-om i CAZAS-om realizuje projekat kojim ima za cilj da doprinese jačanju zastupanja i nadzornih funkcija organizacija civilnog društva u Crnoj Gori kako bi se djelovanjem Koalicije uticalo na politiku i izradu zakona u oblasti zdravlja i socijalnih pitanja. Poseban cilj je razvoj kapaciteta za kreiranje javnih politika Koalicije za društvene promjene i njenih članova za zastupanje zasnovano na činjenicama u okviru Strategije za smanjenje siromaštva i socijalnu inkluziju (SSSSI).

Organizacije civilnog društva aktivne u oblasti zdravstva, obrazovanja, zapošljavanja i socijalne zaštite učestvuju u procesu pripreme i pisanja strateških dokumenta i kako bi njihov doprinos bio što veći potrebno je unaprijediti njihove kapacitete u toj oblasti.

Koalicija je otvorenog tipa i mogu joj pristupiti sve zainteresovane organizacije civilnog društva koje se bave problemom smanjenja siromaštva u Crnoj Gori i socijalnom inkluzijom. Organizacije koje su u prvom krugu pozvane da postanu članice Koalicije, su lideri civilnog društva u oblasti zdravstva, obrazovanja, socijalne zaštite i borbe protiv nezaposlenosti:

1. Udruženje mladih sa hendikepom Crne Gore
2. Pedagoški centar
3. Centar za građansko obrazovanje
4. Ekvista
5. Fondacija za stipendiranje Roma
6. Udruženje roditelja djece sa posebnim potrebama

Svaki predstavnik organizacije ima svoje mjesto u radnoj grupi koja se bavi određenom problemskom cjelinom Strategije za smanjenje siromaštva i socijalne isključenosti.

Aktivnosti na projektu

Članice Koalicije su prošle stručnu obuku putem organizovanih treninga u sljedećim oblastima:

1. Pisanje EU projekata, Podgorica
2. Zastupanje zasnovano na činjenicama, Podgorica
3. Napredni nivo " Zastupanje zasnovano na činjenicama", Sarajevo
4. Pisanje efektivnih javnih praktičnih politika, Beograd

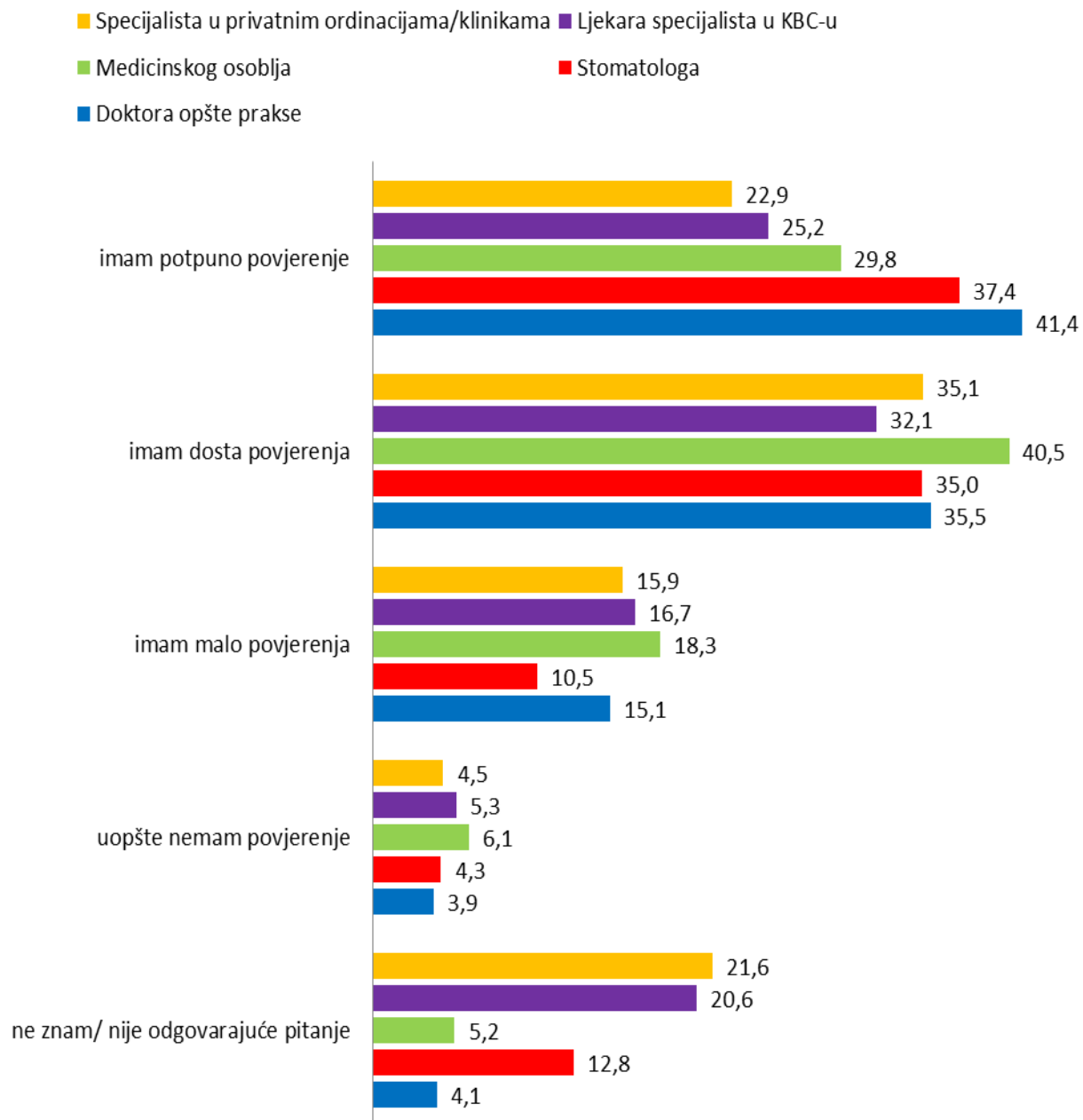
U okviru projekta se vrši monitoring implementacije SSSSI, istraživanja javnog mnjenja, kao i priprema studija za unapređenje implementacije SSSSI. Svaka organizacija ima svog predstavnika u radnim grupama koje su zadužene za pisanje studija. Svaka radna grupa korespondira određenoj problemskom cjelinom SSSSI-e. Pripremljenje studije su predstavljene javnosti na otvorenim panel diskusijama, štampane i distribuirane u Crnoj Gori.

KLJUČNI NALAZI ISTRAŽIVANJA

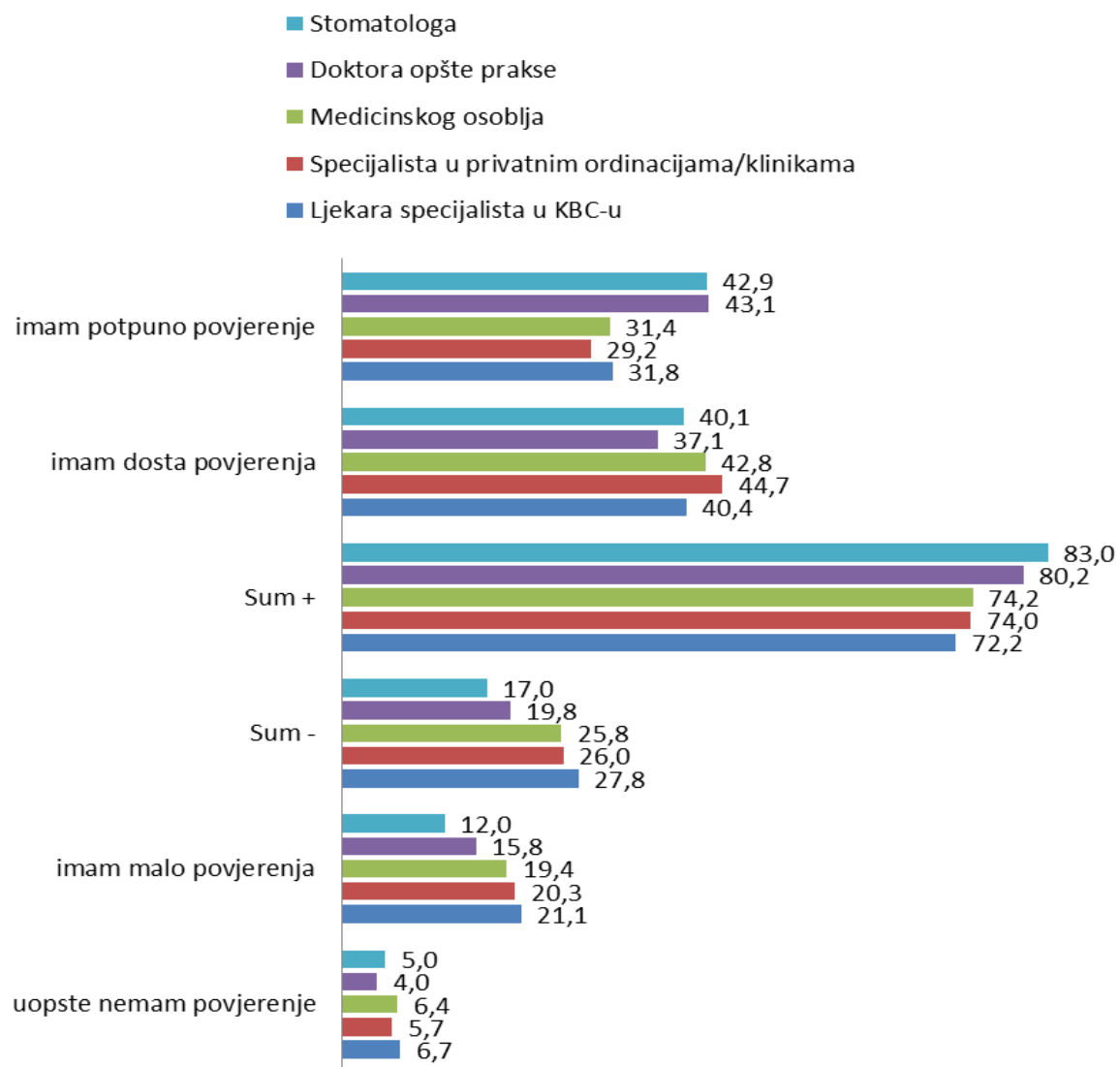
Kao jedna od ključnih oblasti u okviru ove inicijative, definisano je zdravlje te je dizajniran istraživački okvir sa ciljem da se ustanovi kako građani percipiraju zdravstveni sistem u smislu dostupnosti, povjerenja, kvaliteta usluge, kao i koliko napora sami ulažu da smanje rizik od obolijevanja, prije svega od dobijanja učestalih i teških oboljenja kao što su maligni tumori reproduktivnih organa kod žena, odnosno kardiovaskularnih oboljenja i malignog tumora debelog crijeva.

Reforma primarne zdravstvene zaštite očigledno daje rezultate, pa 90% stanovništva ima svog izabranog ljekara. Velika većina stanovnika ima povjerenje u svoje izabrane ljekare i ljekare opšte prakse, uopšte. Kada se uzmu u obzir samo odgovori onih ispitanika koji su imaju stav o pojedinim zdravstvenim kadrovima, oni koji su imali dodir sa određenim profesijama najviše vjeruju stomatolozima i ljekarima opšte prakse, značajno manje specijalistima (kako zaposlenima u KBC, tako i onima iz privatne prakse). Dakle, kad isključimo iz analize ispitanike koji nemaju stav ili ovo pitanje ne smatraju relevantnim (npr. nijesu imali kontakt u skorije vrijeme sa ljekarima specijalistima), gotovo svaki četvrti ispitanik nema povjerenje u ljekare specijaliste.

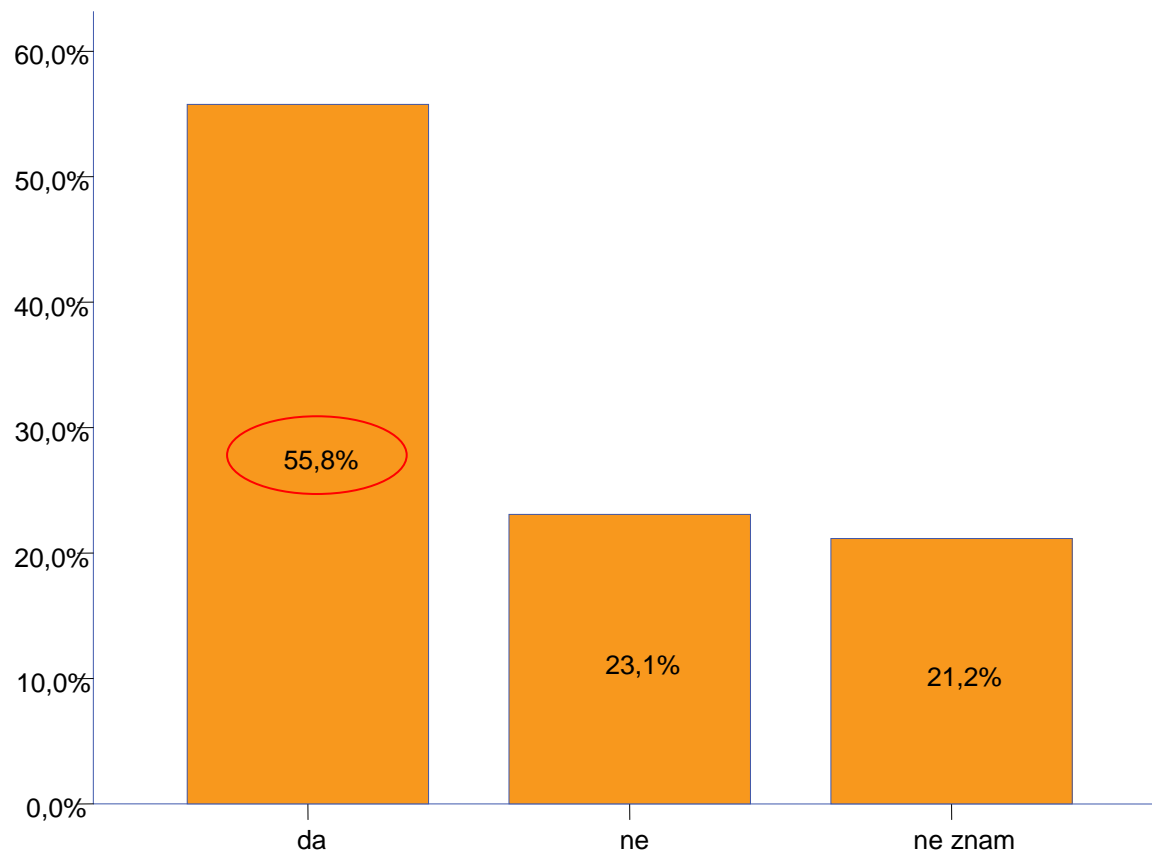
Povjerenje u medicinske radnike/stomatologe

povjerenje u zdravstvene radnike/stomatologe (ispitanici koji imaju stav po ovom pitanju)

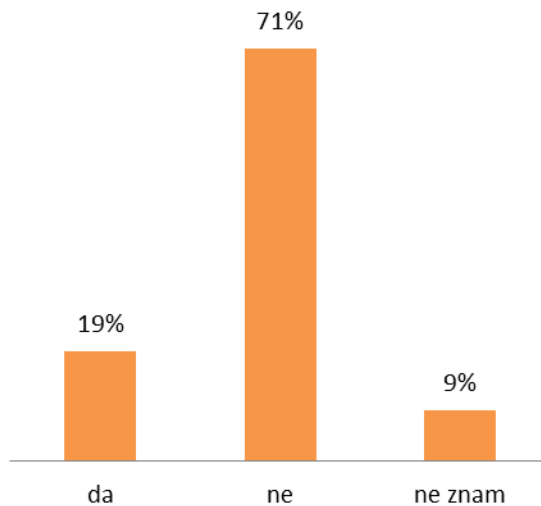

Dok 55,8% ispitanika vjeruje da su ljekari disretni i poštuju privatnost svojih pacijenata, kao i tajnost podataka, 23,1% smatra da to nije slučaj.

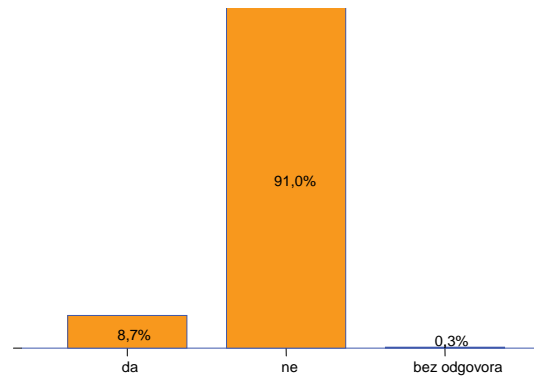

Oko 9% ispitanika je prijavilo da je tokom posljednjih godinu dana, učestvovala u koruptivnoj radnji davanja mita ljekaru u državnoj ustanovi. Kako je u pitanju prilično kratak vremenski period, podatak je veoma zabrinjavajući. Većina onih koji su dali mito opravdanje u ovom postupku nalazi u ranije utvrđenoj društvenoj normi koja nalaže da je „red častiti ljekara“ kada brine o svom pacijentu. U martu 2009 godine ovaj procenat je iznosio 19%, s tim što pitanje nije bilo vremenski ograničeno.

Da li je neko iz Vaše porodice dao novac ili poklon ljekaru u državnoj instituciji radi dobijanja boljeg i efikasnijeg liječenja/ tretmana? (mart 2009)

Da li ste u posljednjih godinu dana dali novac ili poklon ljekaru u državnoj instituciji radi dobijanja boljeg i efikasnijeg liječenja/ tretmana? (avgust 2010)

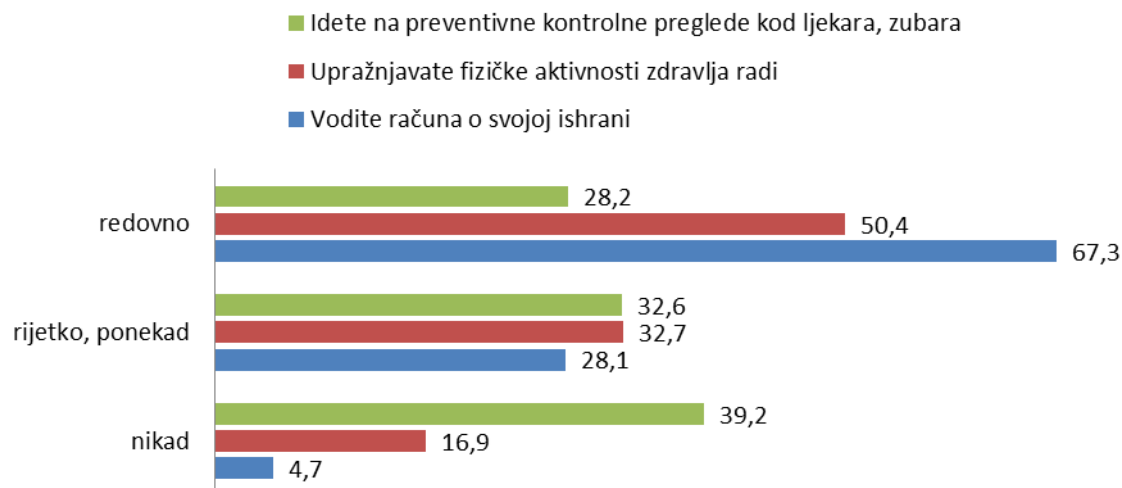
Dvije trećine građana uzima lijekove bez recepta propisanog od strane ljekara. Oko 52% građana je nekad platilo lijek koji se nalazi na listi besplatnih lijekova, dok je 31% ispitanika bilo u situaciji da ne može potrebni lijek da nađe u Crnoj Gori. Više je onih ispitanika koji smatraju da zdravstvene ustanove u njihovim gradovima nijesu prilagođene osobama sa invaliditetom, od onih koji smatraju da to nije slučaj, kojih je 38,4%.

Ispitanici koji su posjećivali ljekare specijaliste uglavnom nijesu dugo čekali kako bi obavili pregled. Ipak, duže od mjesec dana čekalo je 15% ispitanika koji su posjećivali specijaliste posljednjih godinu dana.

Okolo 16% ispitanika svoje zdravstvene probleme rješava redovno bez ljekara, dok svega 27% ispitanika se u slučaju tegoba uvijek obrati ljekaru. Okolo 62% ispitanika koristi narodne/alternativne lijekove.

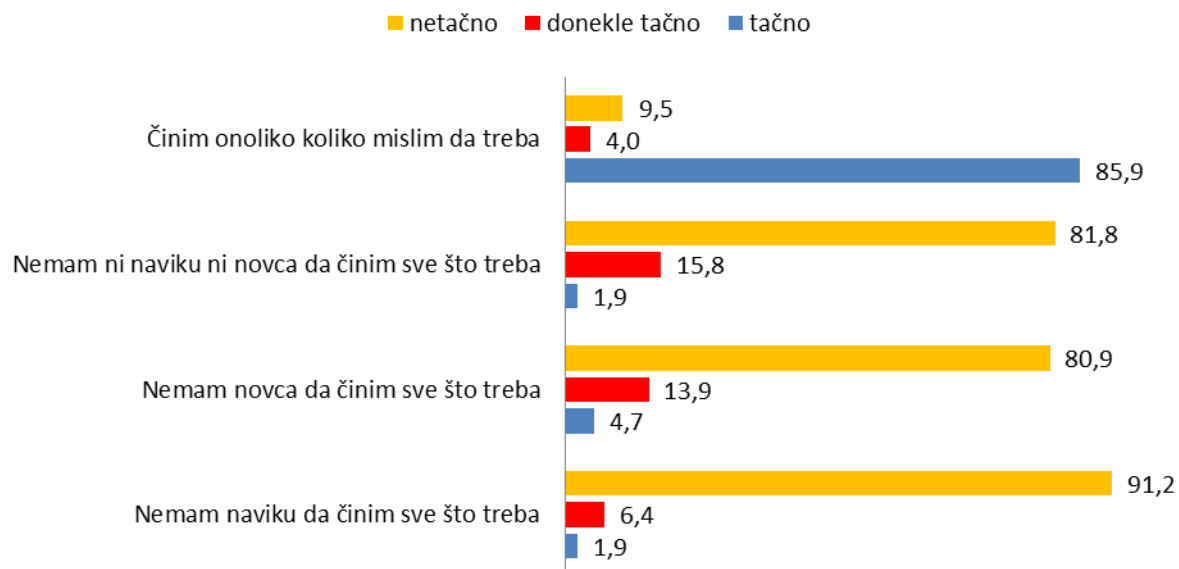
Većina ispitanika tvrdi da vodi računa o svojoj ishrani redovno. Svega 4,7% ispitanika kaže da to ne radi nikad. Međutim, većina ispitanika nema naviku preventivnih posjeta ljekarima i stomatolozima. Tek 28,2% ispitanika redovno odlazi na preventivne preglede. Raduje da preko 50% ispitanika tvrdi da upražnjava rekreativne i sportske aktivnosti redovno - zdravlja radi.

Da li i koliko često:

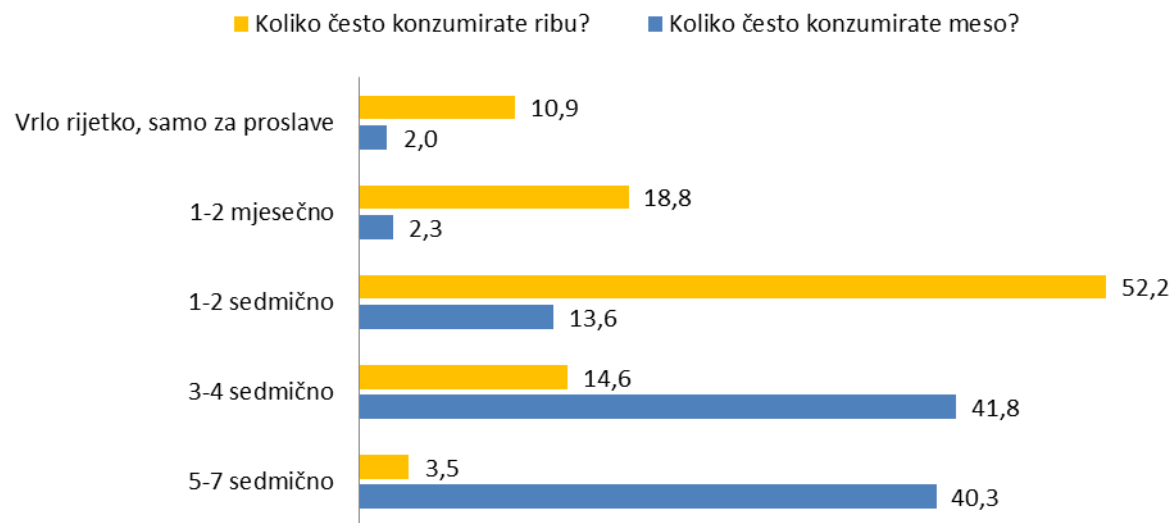
O ličnoj higijeni ispitanici tvrde da vode računa. Međutim, 14% ipak tvrdi da nema novca da čini sve što smatra da treba. Rijetki su ispitanici koji tvrde da im navike nijesu u saglasju sa pravilima održavanje svoje i higijene domaćinstva.

Koliko vodite računa o ličnoj higijeni i higijeni svog domaćinstva?

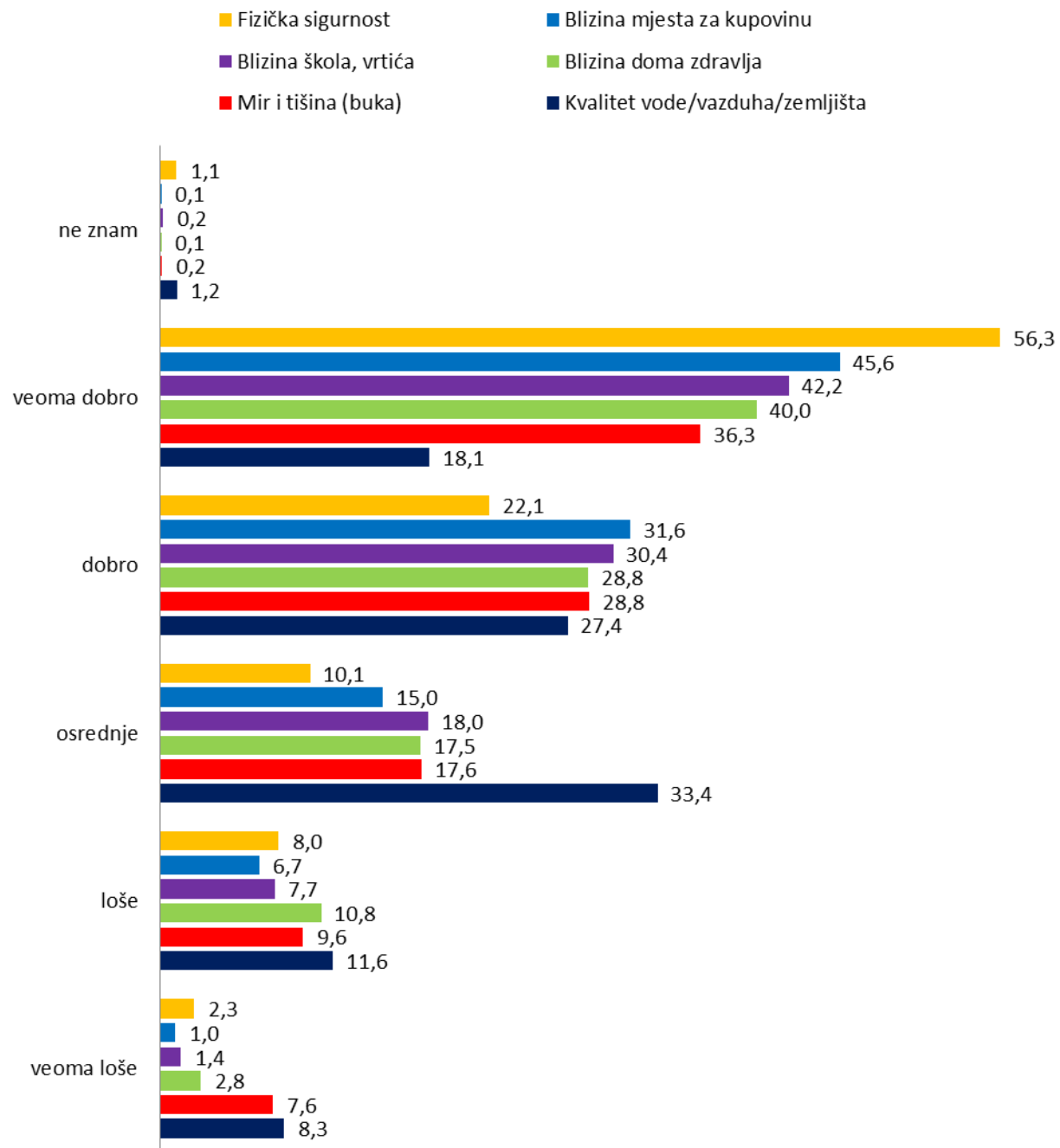
Većina ispitanika nema novca za kupoivinu skupih namirnica. Ipak meso i riba su česti na trpezama ispitanika. Dok se meso kopnenih životinja konzumira gotovo svakodnevno, riba je na jelovniku crnogorskih domaćinstava pretežno 1-2 puta sedmično. Ribu rijetko konzumira gotovo svaki treći ispitanik.

Konzumiranje ribe/mesa

Kada je u pitanju fizičko okruženje, građani su najmanje zadovoljni kvalitetom vode, vazduha i zemljišta, kao i bukom, odnosno, generalno zagađenjem životne sredine. Tako je oko 65% građana ipak zadovoljno mirom i tišinom koji ih okružuje, dok je tek 45,5% građana zadovoljno kvalitetom vode, vazduha i zemljišta u svom neposrednom okruženju. Za 13,6% građana domovi zdravlja nisu dovoljno blizu.

percepcija fizičkog okruženja

Zabrinjavajući podaci leže u domenu učestalosti preventivnih pregleda među građanima Crne Gore. Tako 43,8% žena nema izabranog ginekologa i ujedno ne posjećuje ni privatne klinike. Međutim, među onim ženama starijim od 18 godina koje imaju izabranog ljekara dobru praksu redovnih kontrola prijavljuje 43,8% žena. Oko 53% ispitanica još nije uradilo papa test, 43,2% vrši redovno samopregled dojki. Mamografiju je radilo tek 14% ispitanica, dok je ultrazvuk dojki radilo 20,9% ispitanica. Kod ispitanice koje poznaju prisutnost malignih oboljenja u svojoj porodici, značajno su učestaliji preventivni pregledi: papa test, mamografija, ultrazvuk dojki.

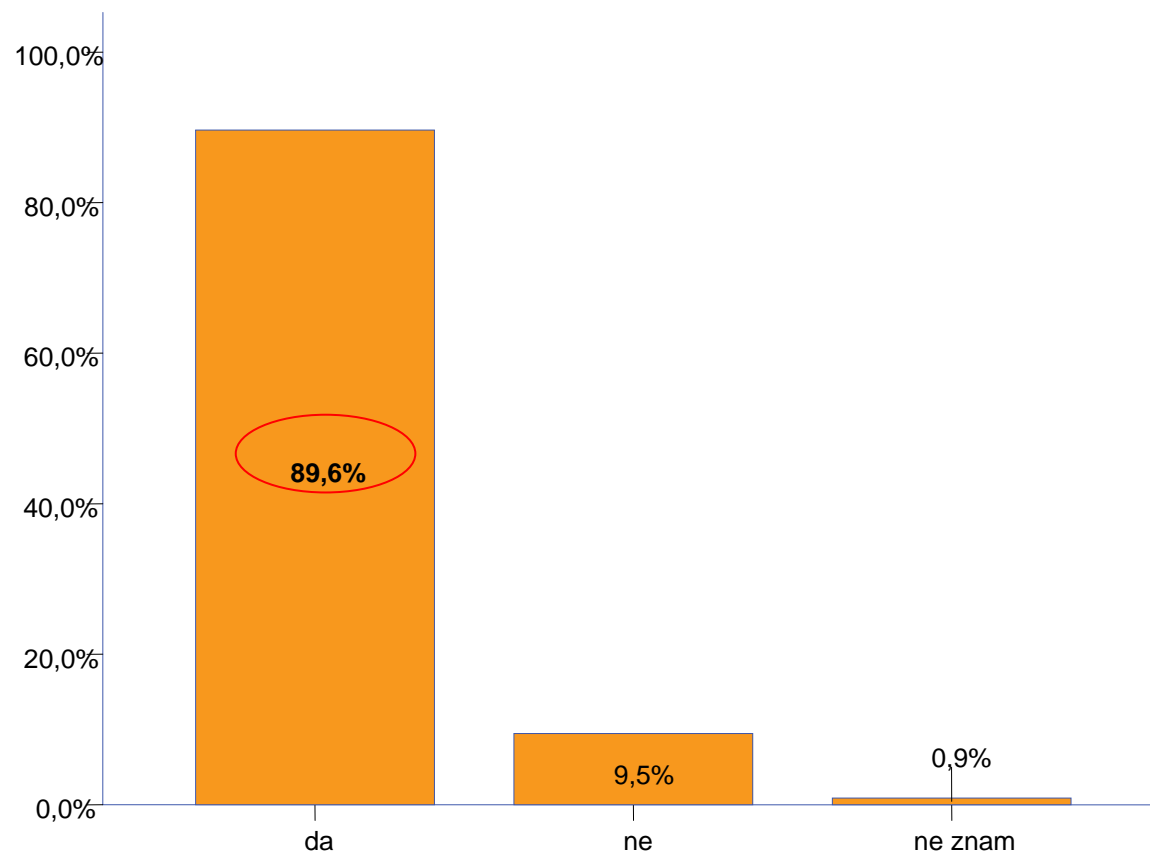
Kada je u pitanju muška populacija, 78,6% ispitanika je vršilo kontrolu krvnog pritiska u posljednjih godinu dana, od toga 45,8% u posljednjih mjesec dana. Masnoću u krvi je provjeravalo 46,9% ispitanika poslednjih godinu dana, a EKG je radilo 37%. Kolonoskopski pregled je radilo 4,9% stanovništva, a među ispitanicima starijim od 60 godina 15,3% je vršilo kolonoskopski pregled.

Rezultati istraživanja ukazuju na potrebnu dalju promociju zdravih stilova života građana i razvoj kampanja za ustanovljavanje navike redovnijih kontrolnih, preventivnih pregleda. Ljekari opšte prakse koji posjeduju veliko povjerenje građana treba da budu glavni akteri ove kampanje i upućuju svoje pacijente na mogućnosti koje im pruža zdravstveni sistem, prije svega u domenu prevencije dijagnostike i ranog otkrivanja malignih i kardiovaskularnih oboljenja.

REZULTATI:

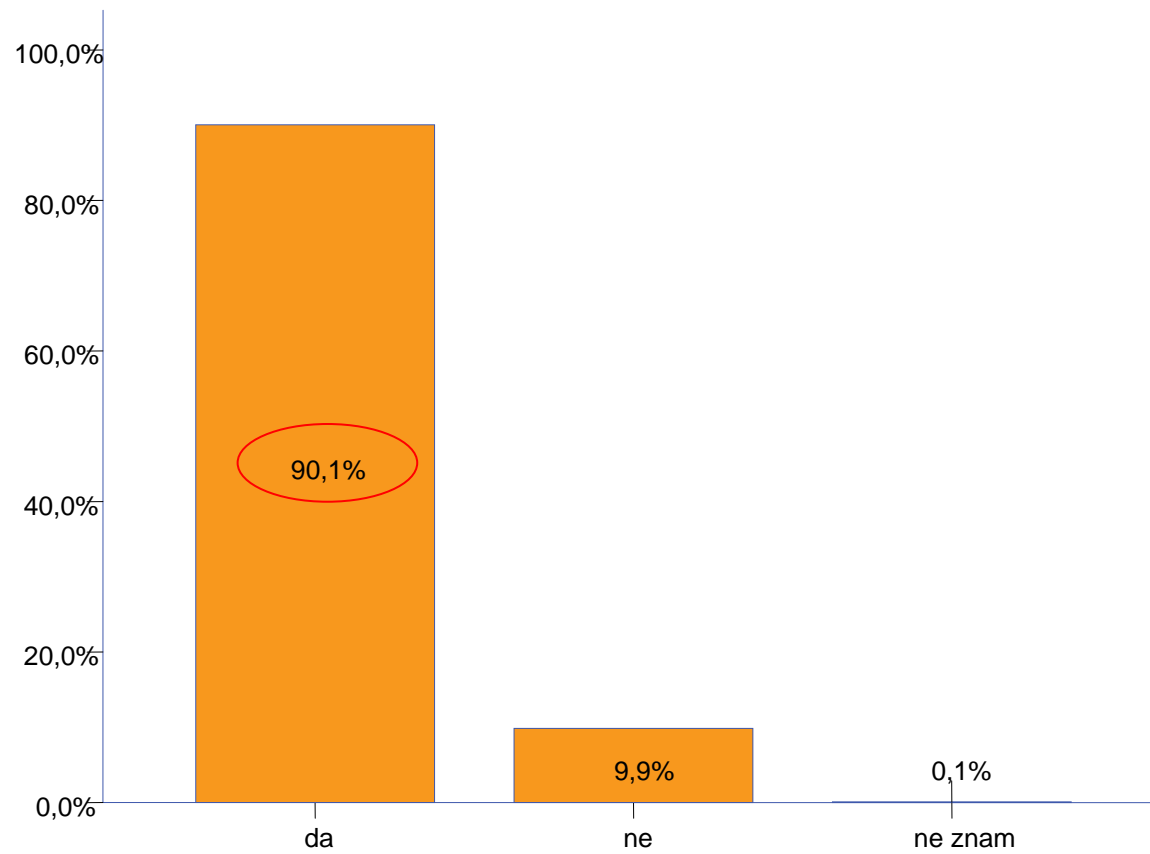
Da li imate zdravstveno osiguranje?

Ukupna ciljna populacija

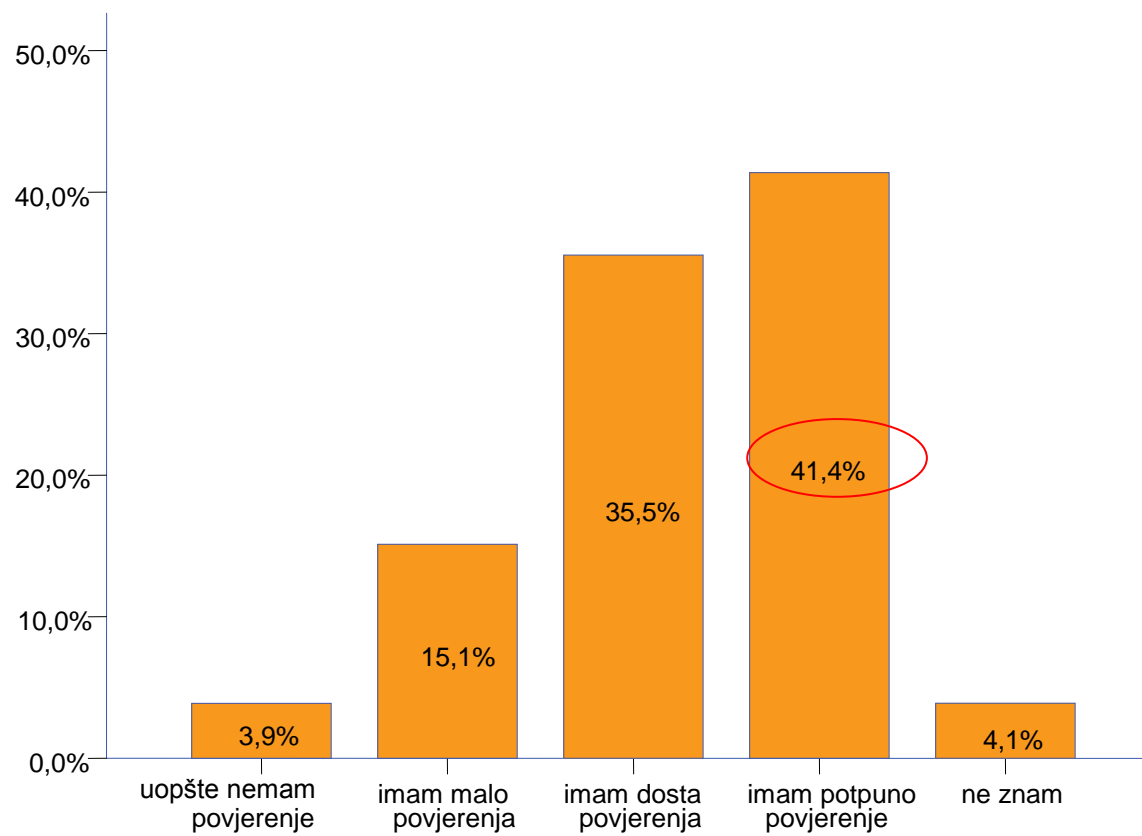

Da li imate izabranog ljekara?

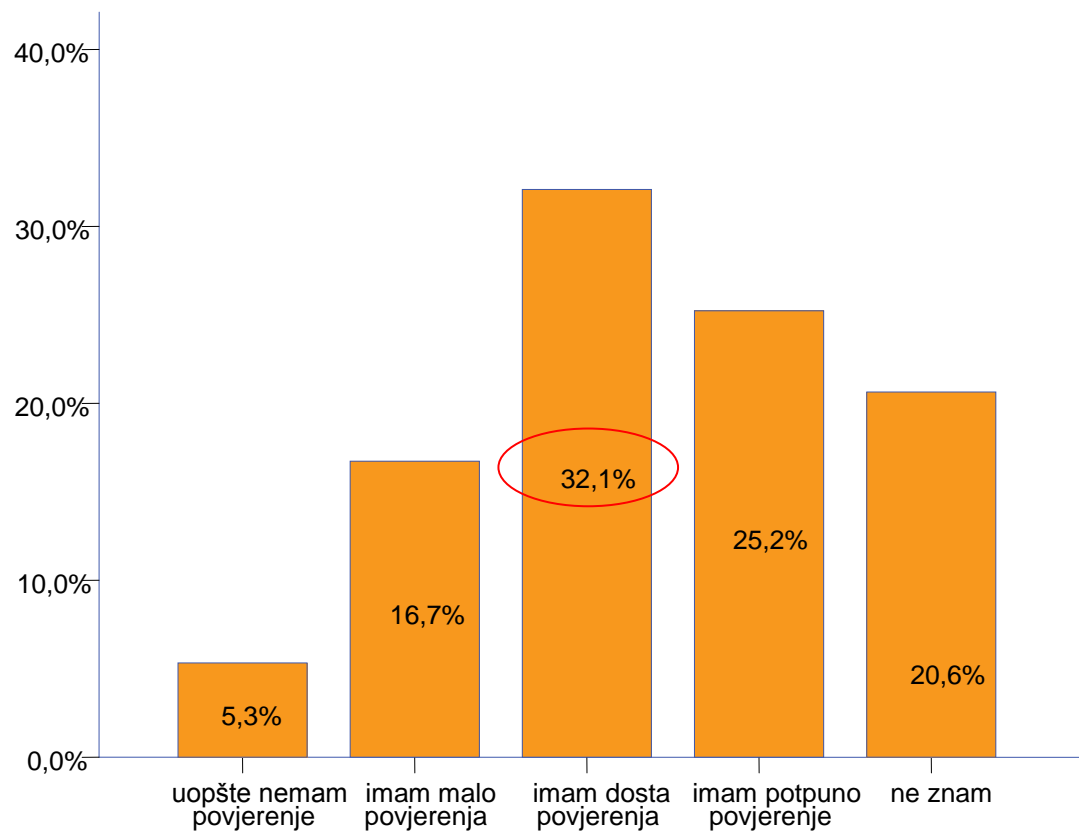
Ukupna ciljna populacija

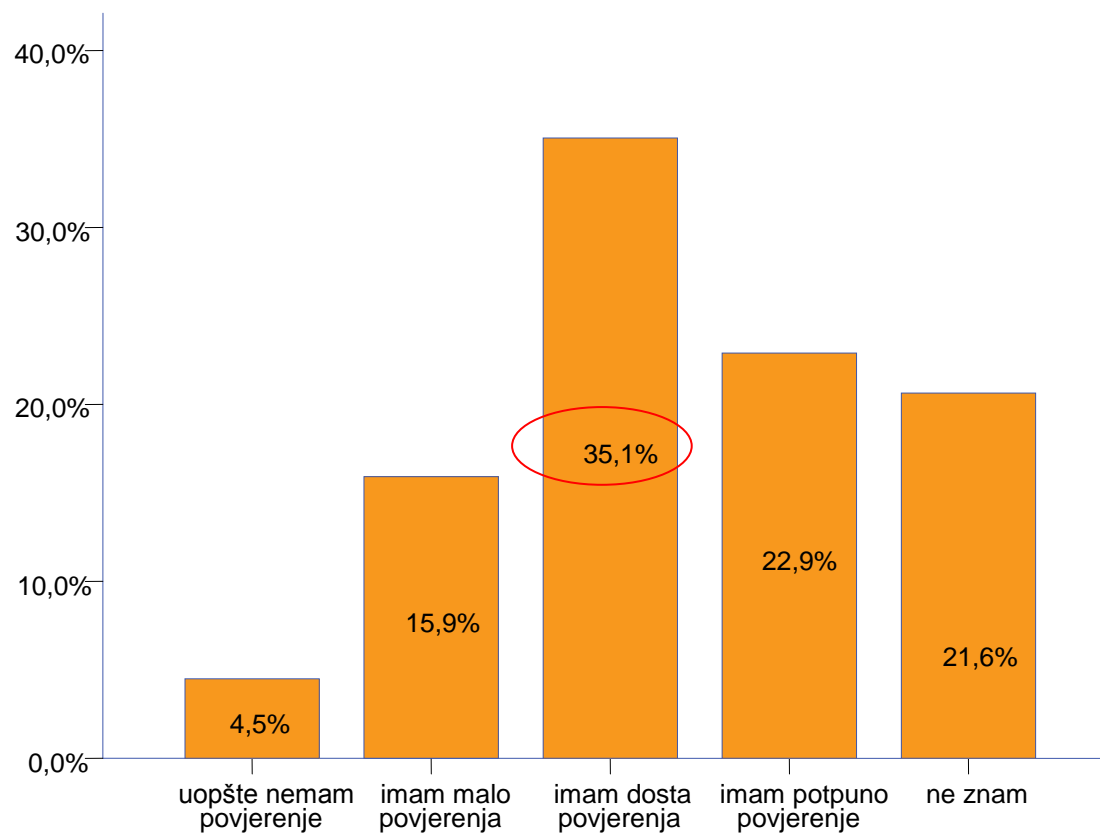
Kako biste GENERALNO ocijenili svoje povjerenje u STRUČNOST: Doktora opšte prakse?
Ukupna ciljna populacija

Kako biste GENERALNO ocijenili svoje povjerenje u STRUČNOST: Ljekara specijalista u KBC-u?
Ukupna ciljna populacija

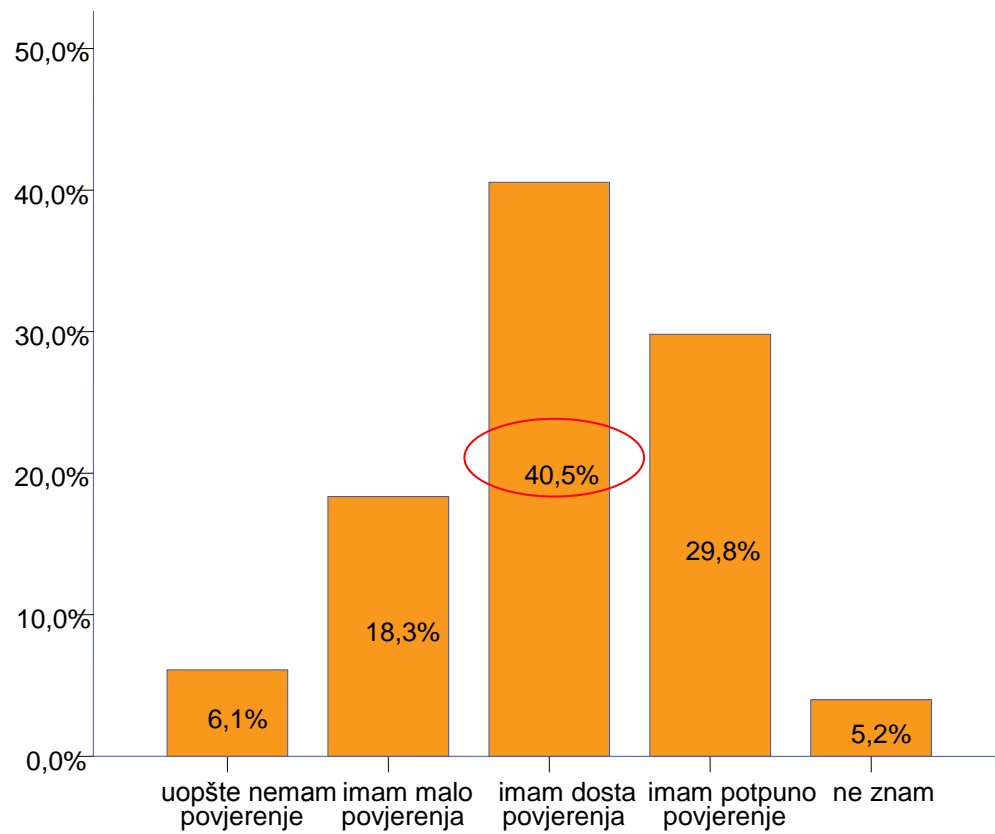

Kako biste GENERALNO ocijenili svoje povjerenje u STRUČNOST: Specijalista u privatnim ordinacijama/klinikama?
Ukupna ciljna populacija

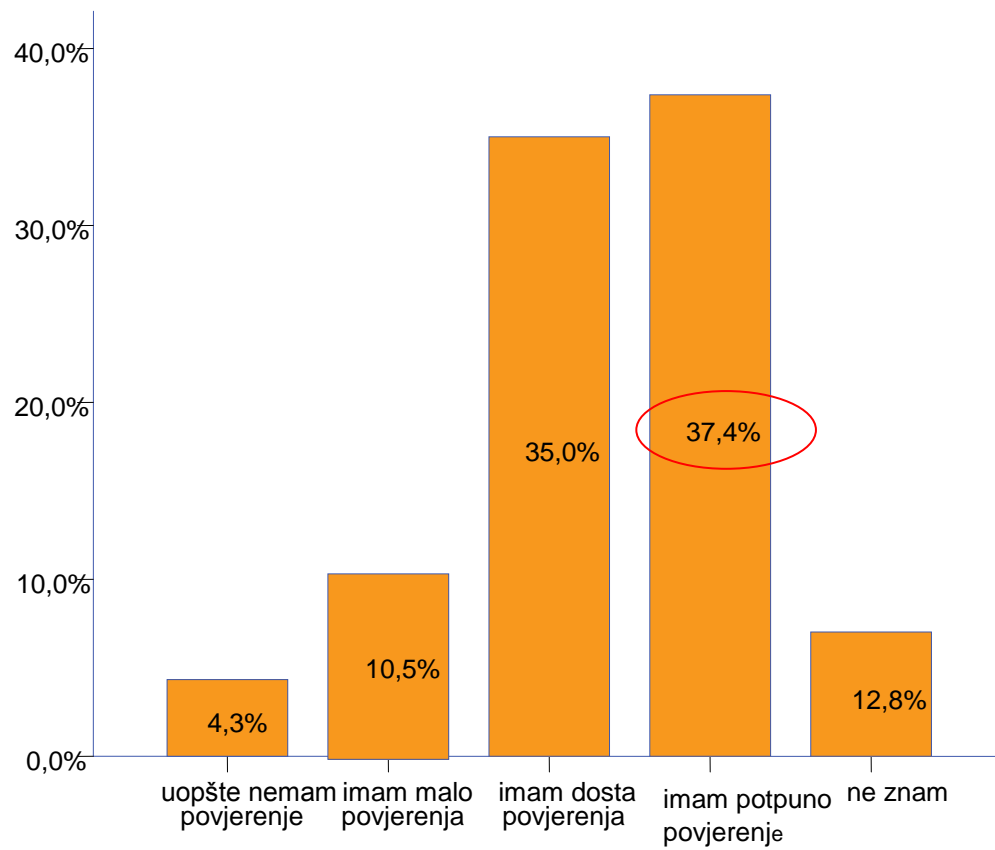
Kako biste GENERALNO ocijenili svoje povjerenje u STRUČNOST: Medicinskog osoblja?

Ukupna ciljna populacija

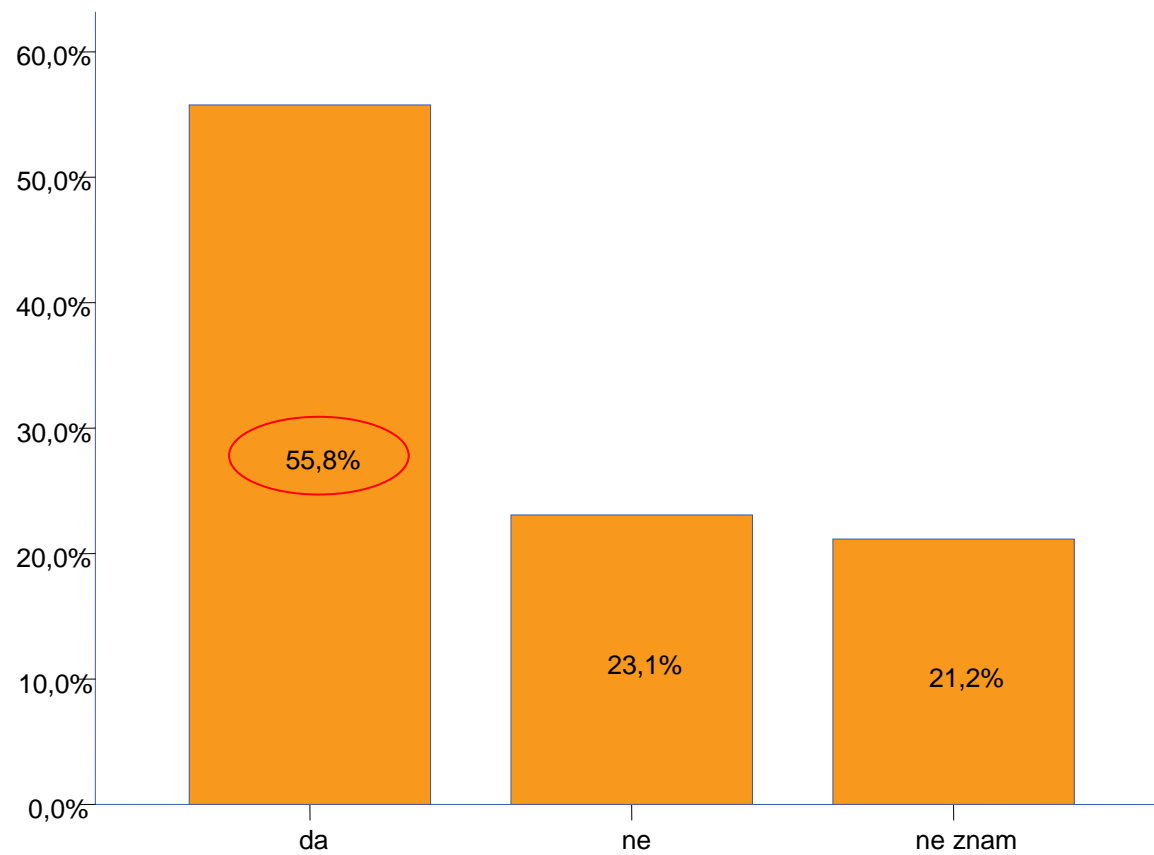
Kako biste GENERALNO ocijenili svoje povjerenje u STRUČNOST: Stomatologa?

Ukupna ciljna populacija

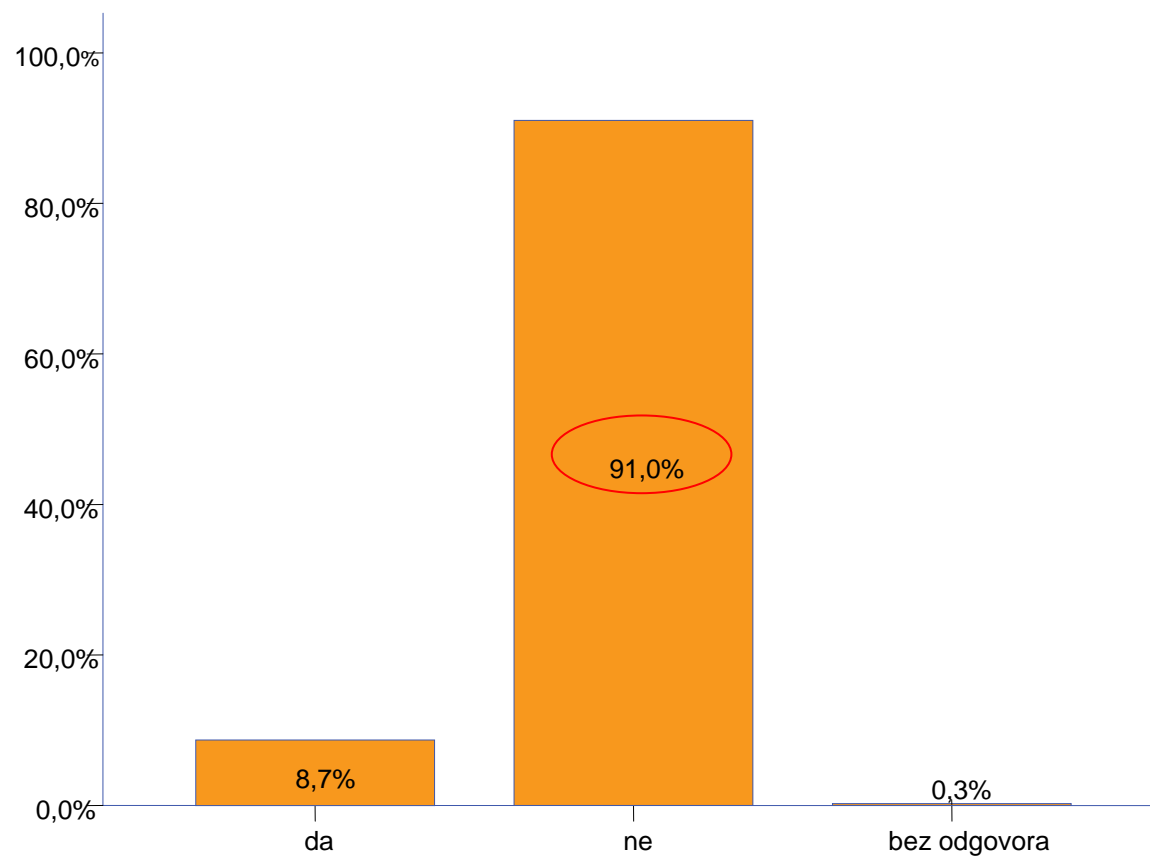
Da li smatrate da su ljekari u Crnoj Gori diskretni (da li govore o zdravstvenom stanju pacijenata van posla)?

Ukupna ciljna populacija

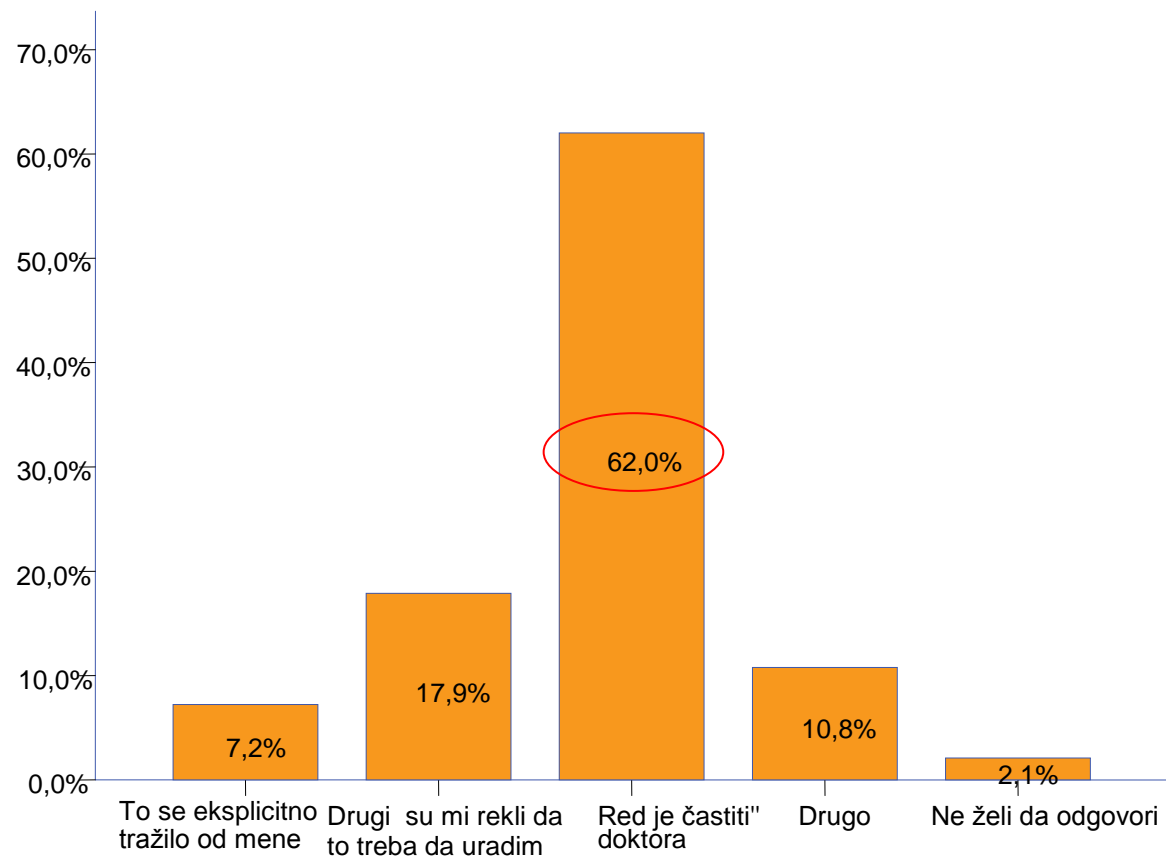
Da li ste u posljednjih godinu dana dali novac ili poklon ljekaru u državnoj instituciji radi dobijanja boljeg i efikasnijeg liječenja/ tretmana? (van propisa)

Ukupna ciljna populacija

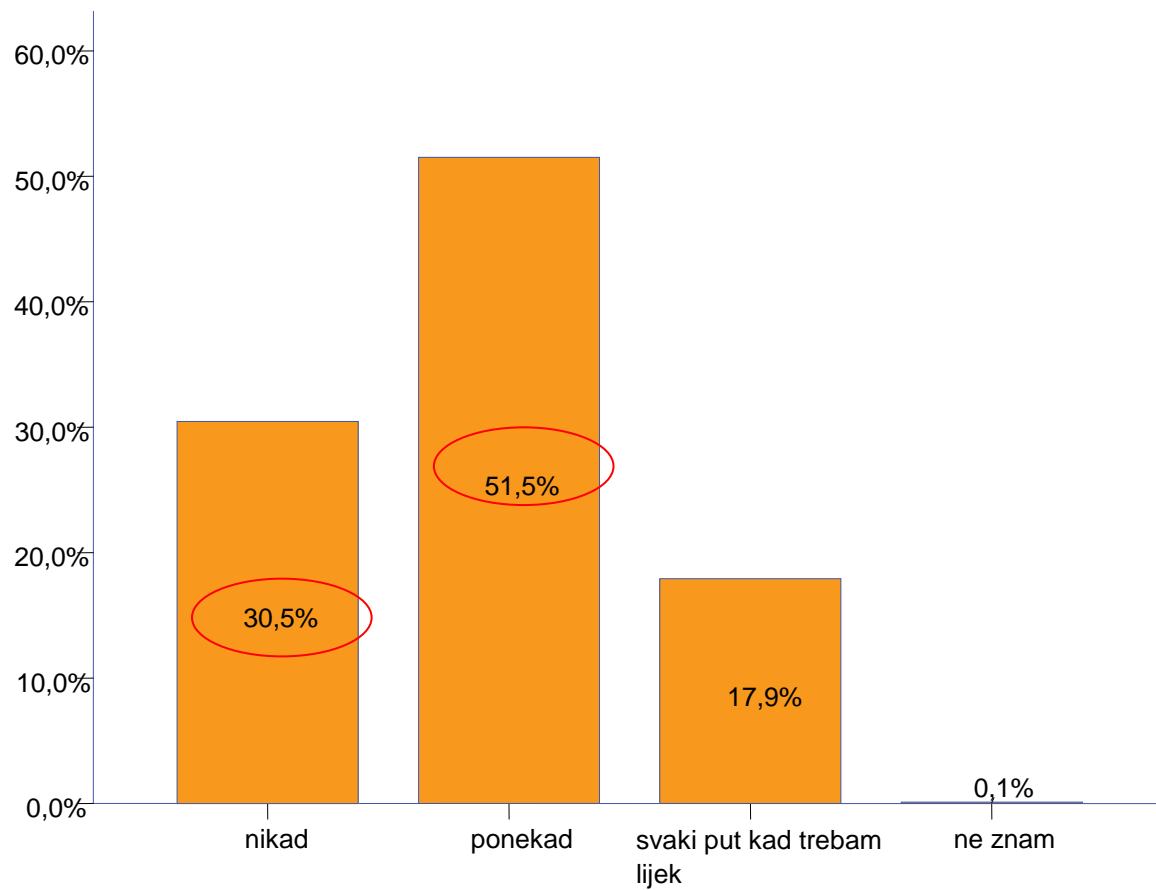

Zbog čega ste to uradili?

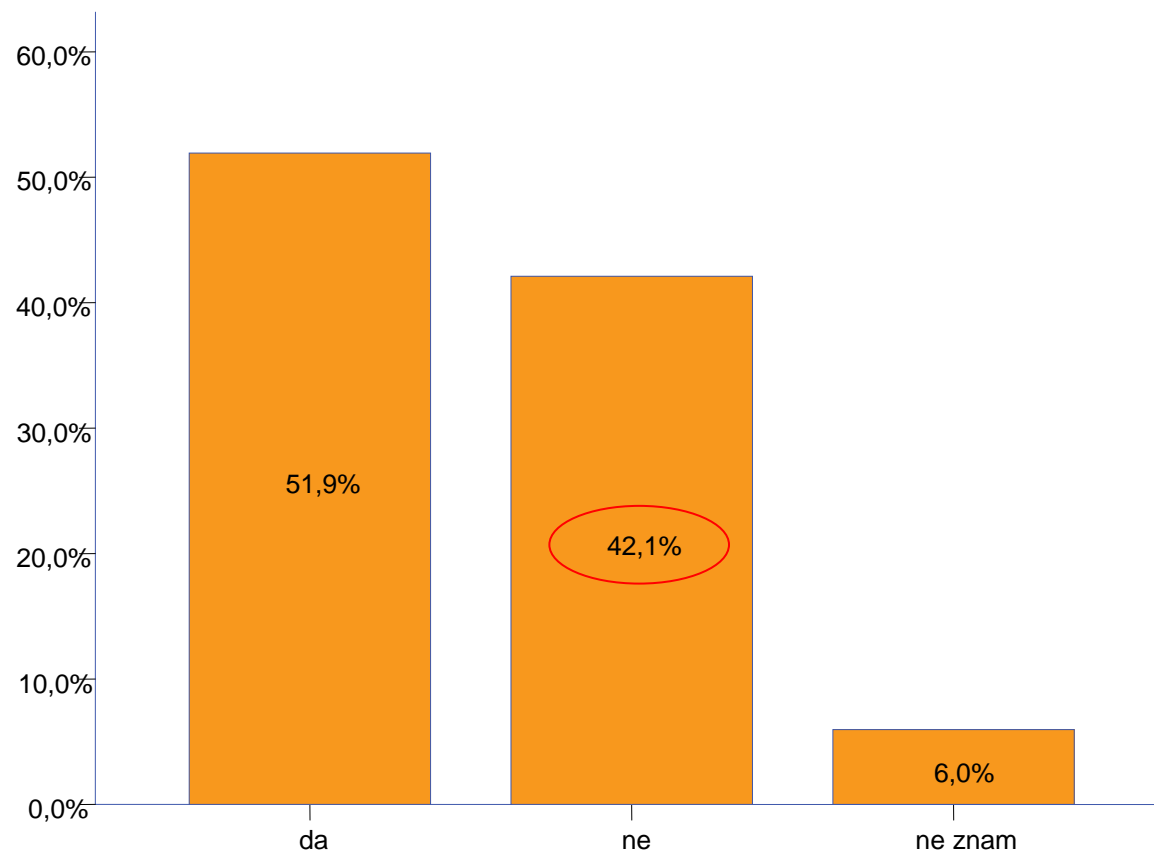
Oni koji su u posljednjih godinu dana dali novac ili poklon ljekaru u državnoj instituciji

Da li, i koliko često, kupujete lijekove na svoju ruku, tj. bez recepta propisanog od strane ljekara?
Ukupna ciljna populacija

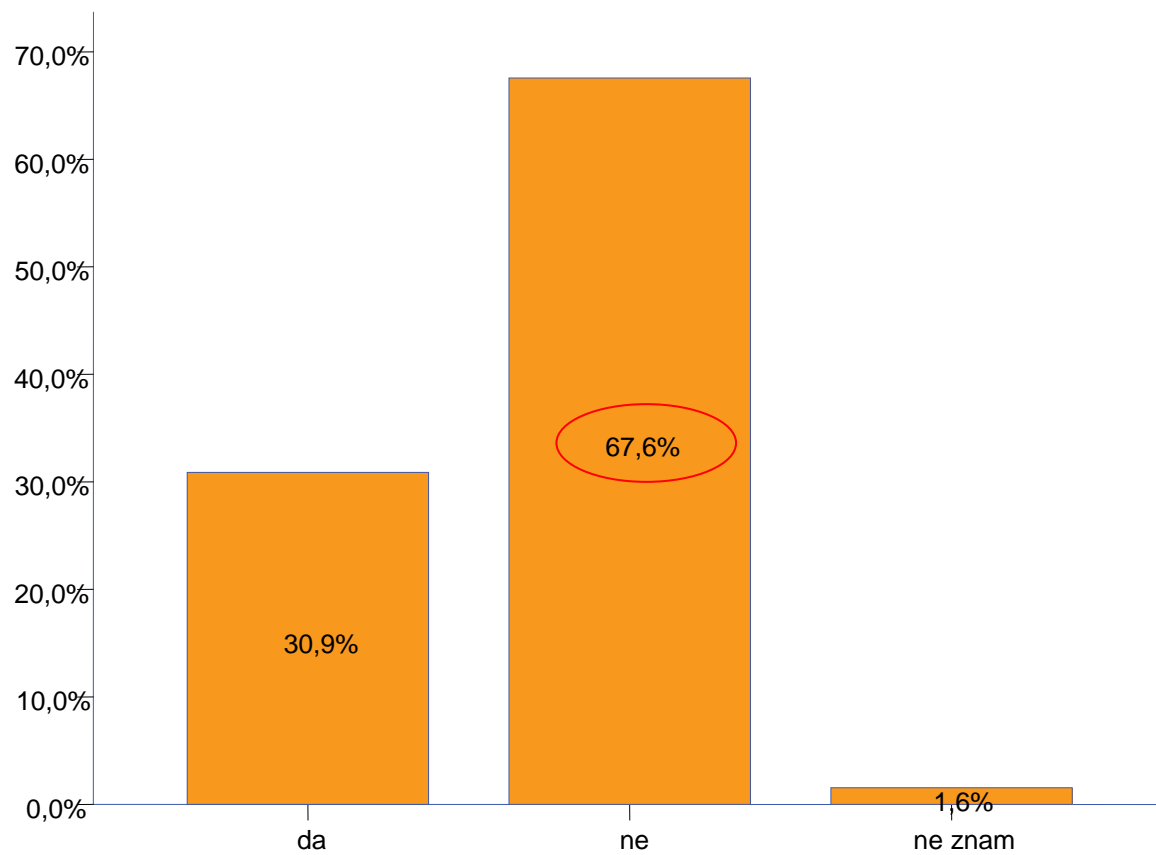

Da li Vam se ikada desilo da ste morali da platite lijek koji se nalazi na listi za refundaciju?
Ukupna ciljna populacija

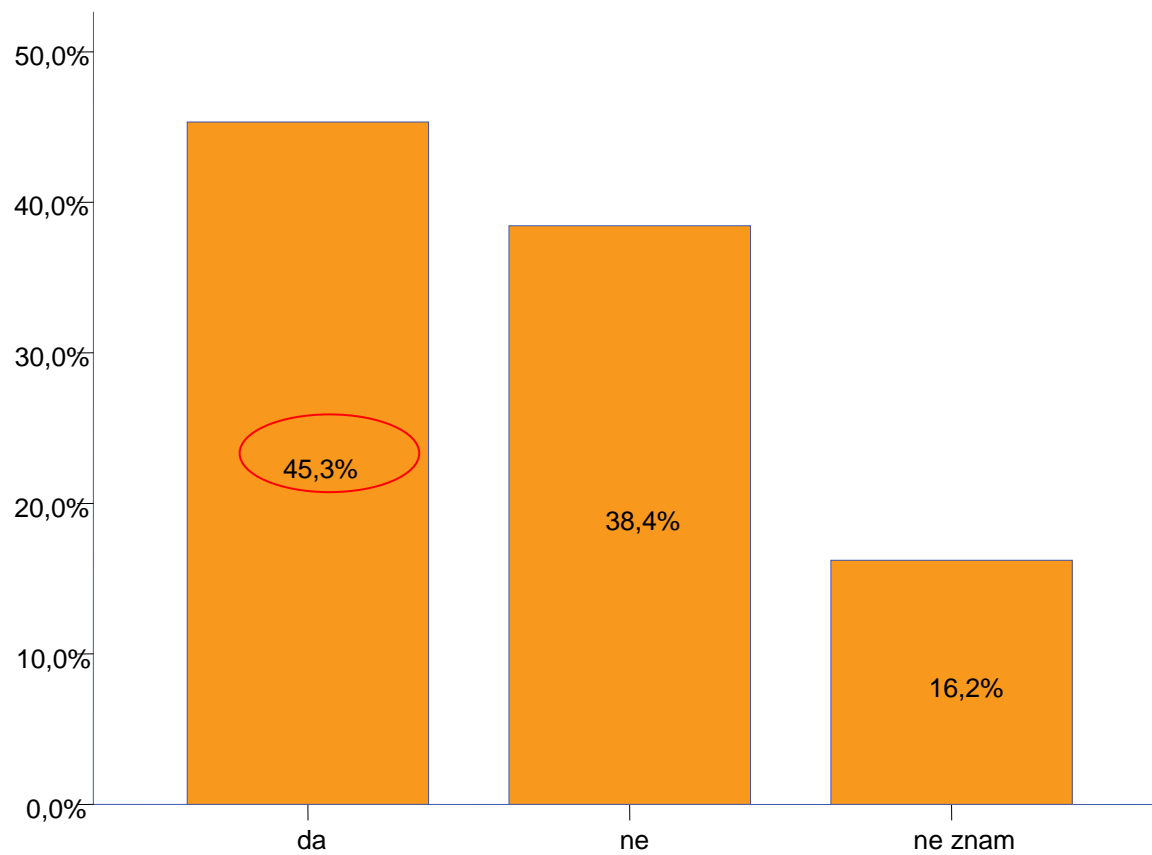

Da li je Vama ili nekome iz Vaše porodice bio potreban lijek koji se ne može naći na tržištu Crne Gore?

Ukupna ciljna populacija

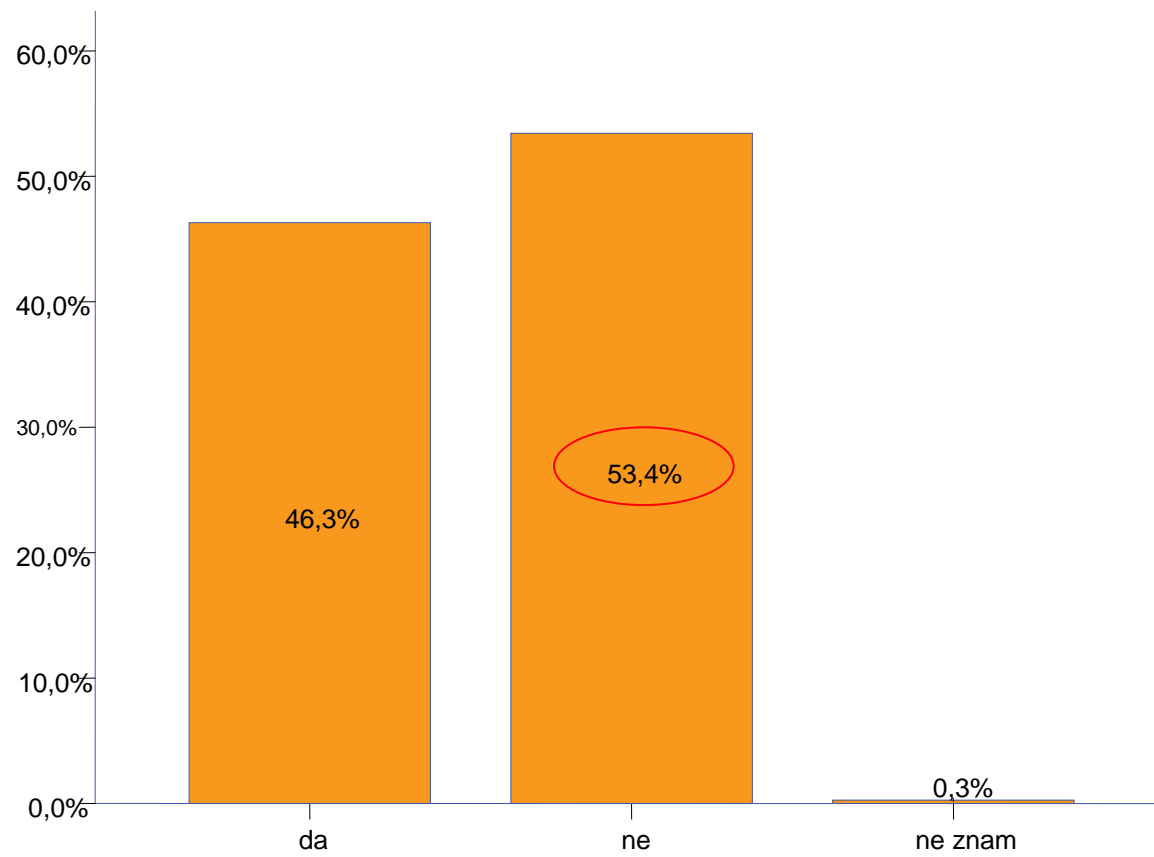

Da li u Vašoj zajednici/gradu postoje zdravstvene ustanove prilagođene za pristup osobama sa invaliditetom?
Ukupna ciljna populacija

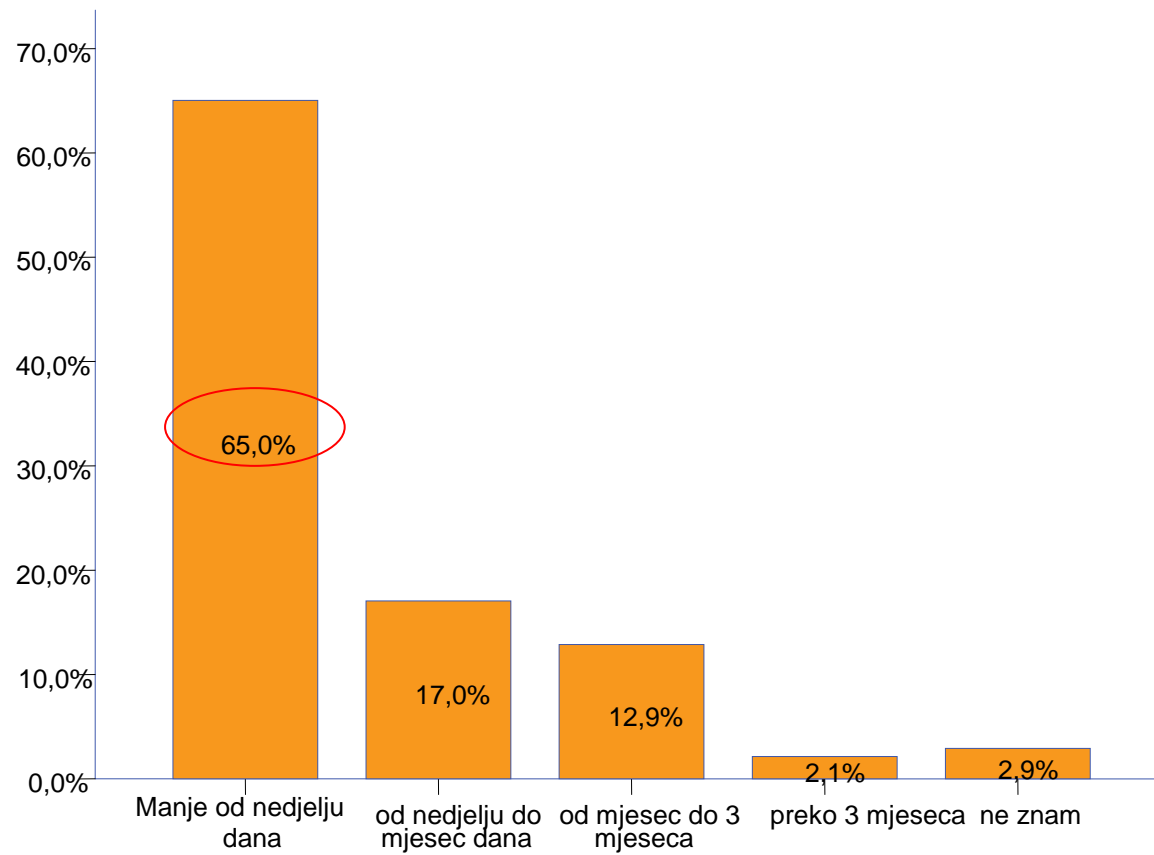
Da li ste u posljednjih godinu dana imali pregled kod ljeakara specijaliste?

Ukupna ciljna populacija

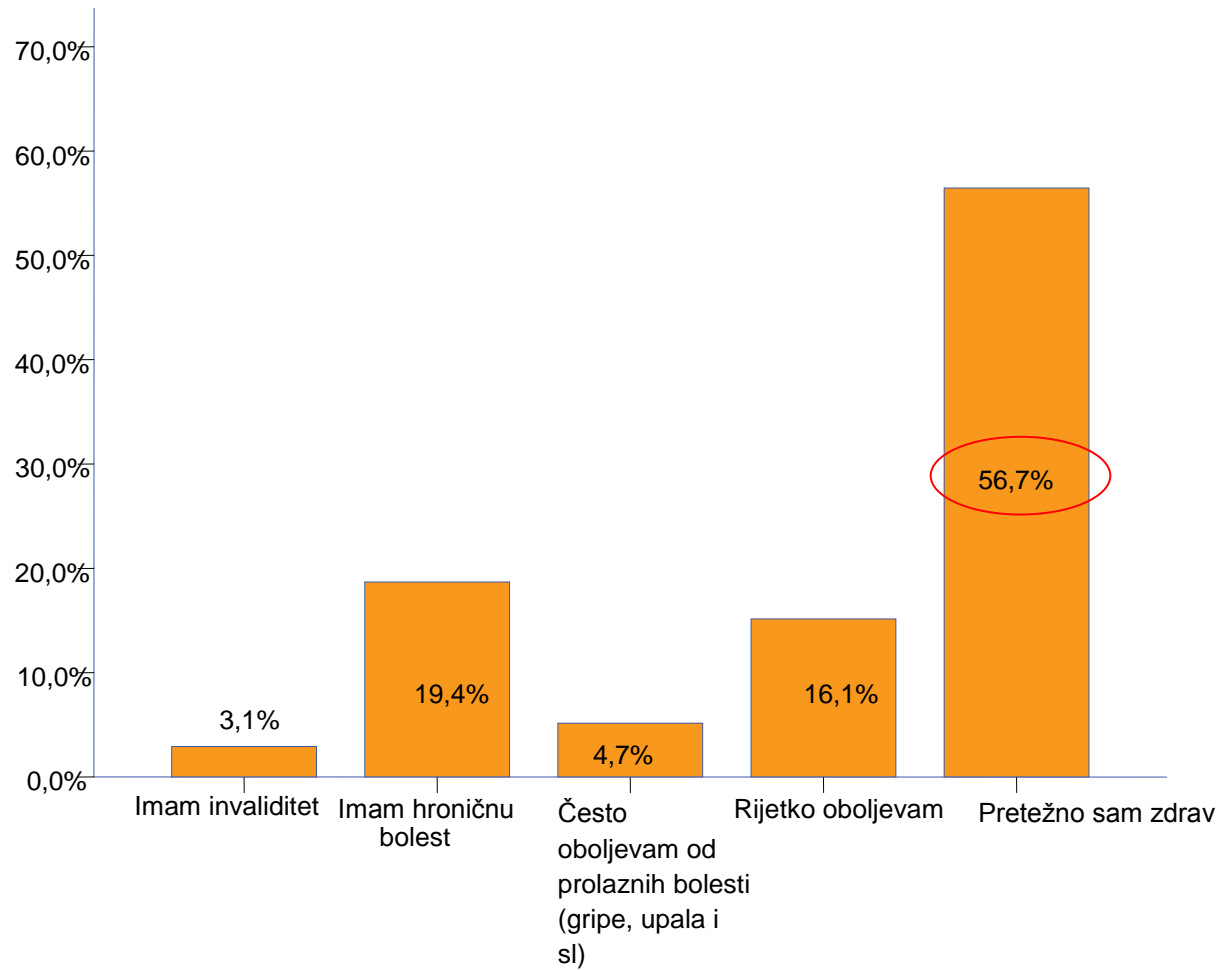
Koliko dugo ste čekali na pregled?

Oni koji su imali pregled kod ljekara specijaliste

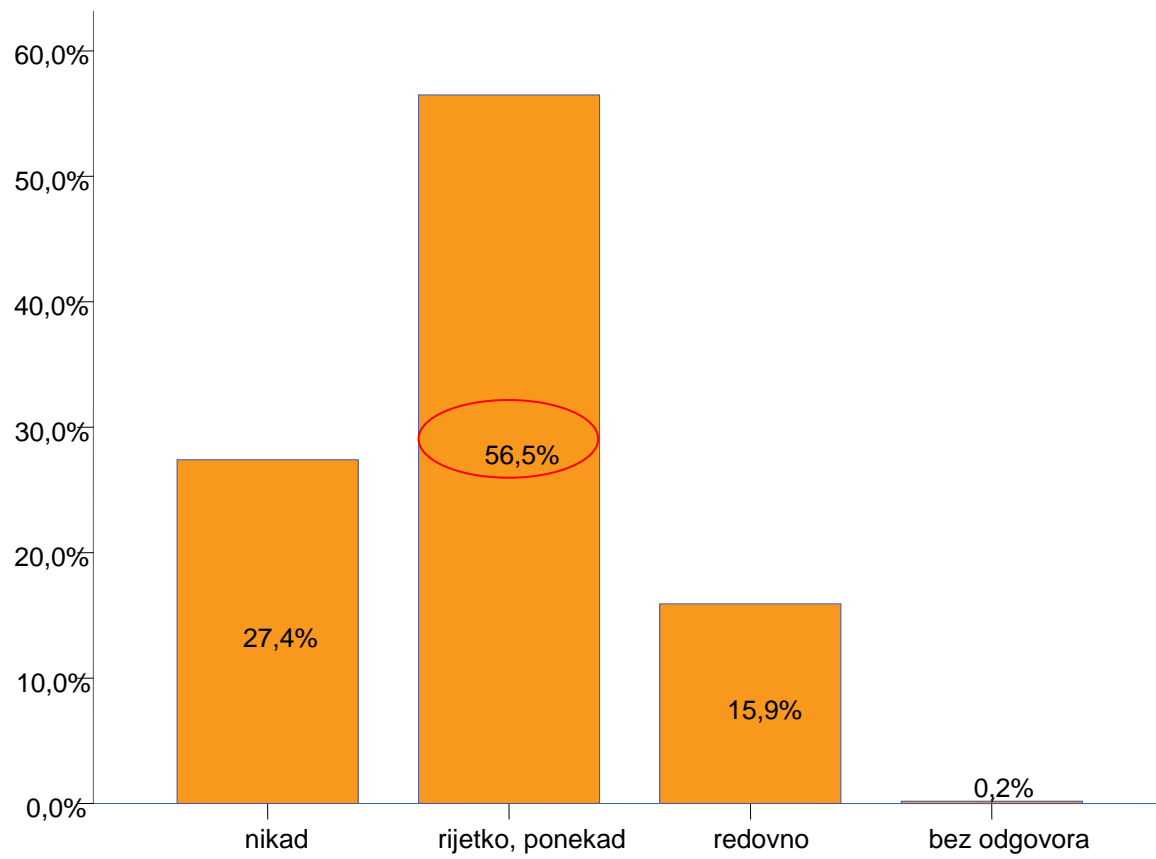
Generalno kakvog ste zdravstvenog stanja?

Ukupna ciljna populacija

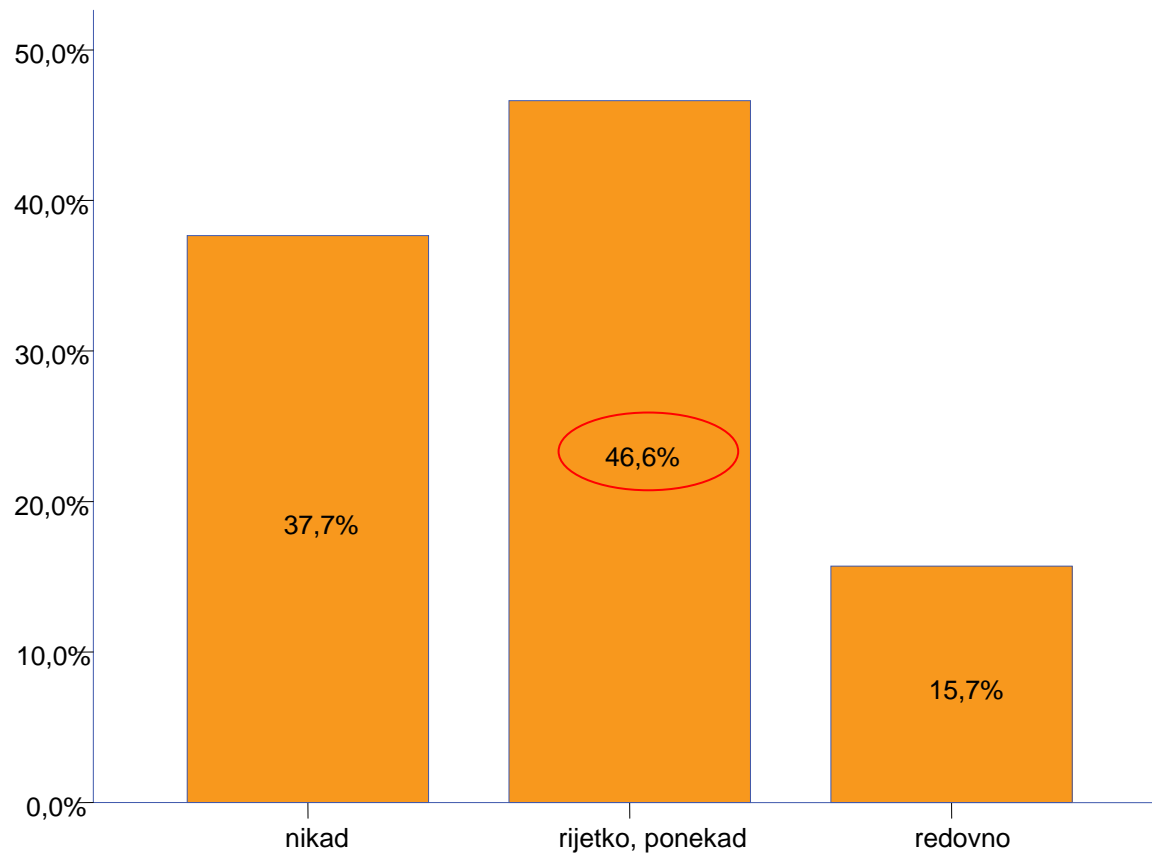
Da li i koliko često: Zdravstvene probleme rješavate bez pomoći ljekara?

Ukupna ciljna populacija

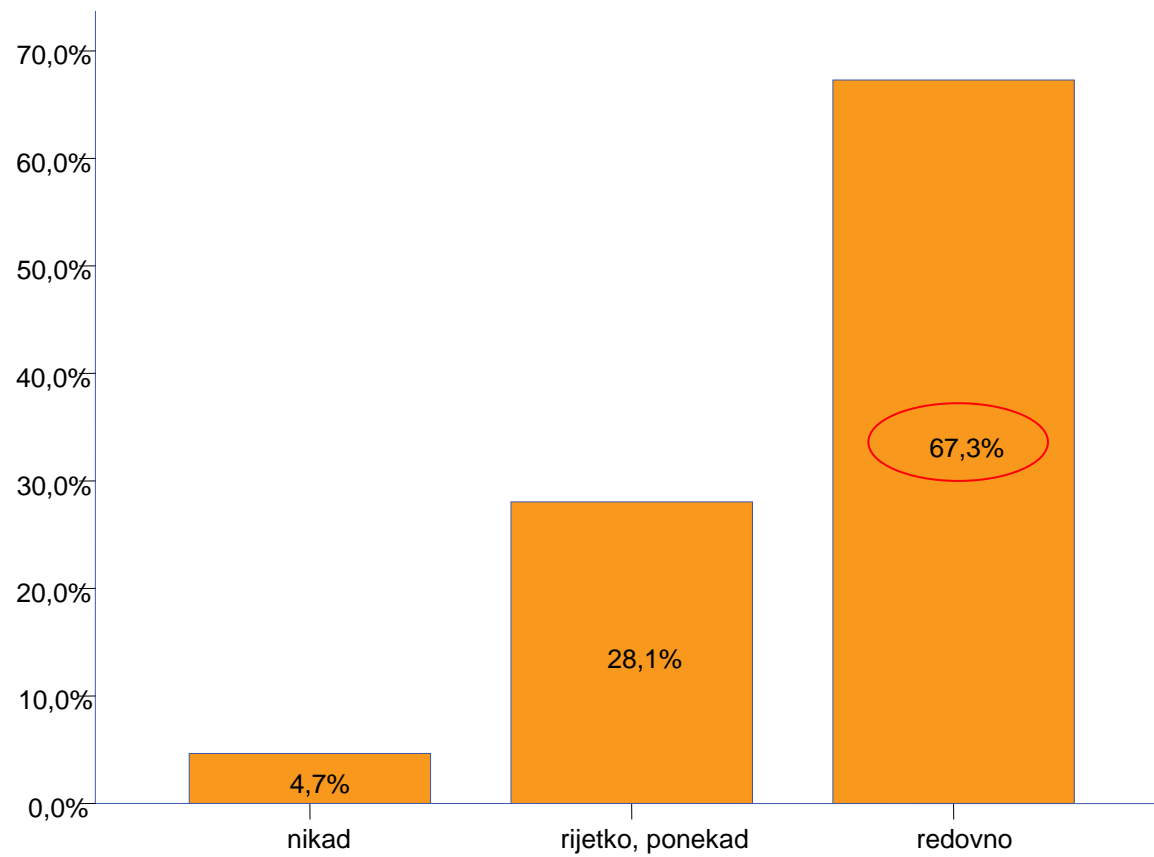
Da li i koliko često: Koristite, narodne, alternativne lijekove?

Ukupna ciljna populacija

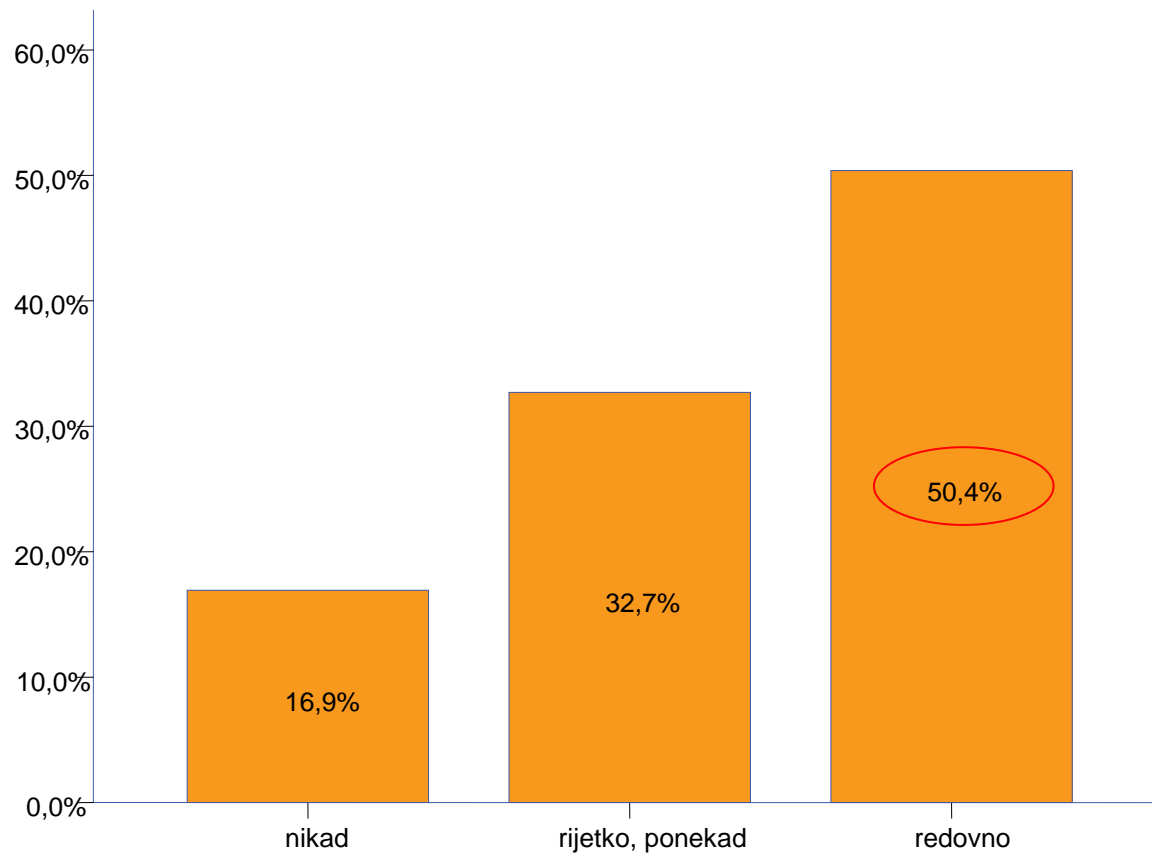
Da li i koliko često: Vodite računa o svojoj ishrani?

Ukupna ciljna populacija

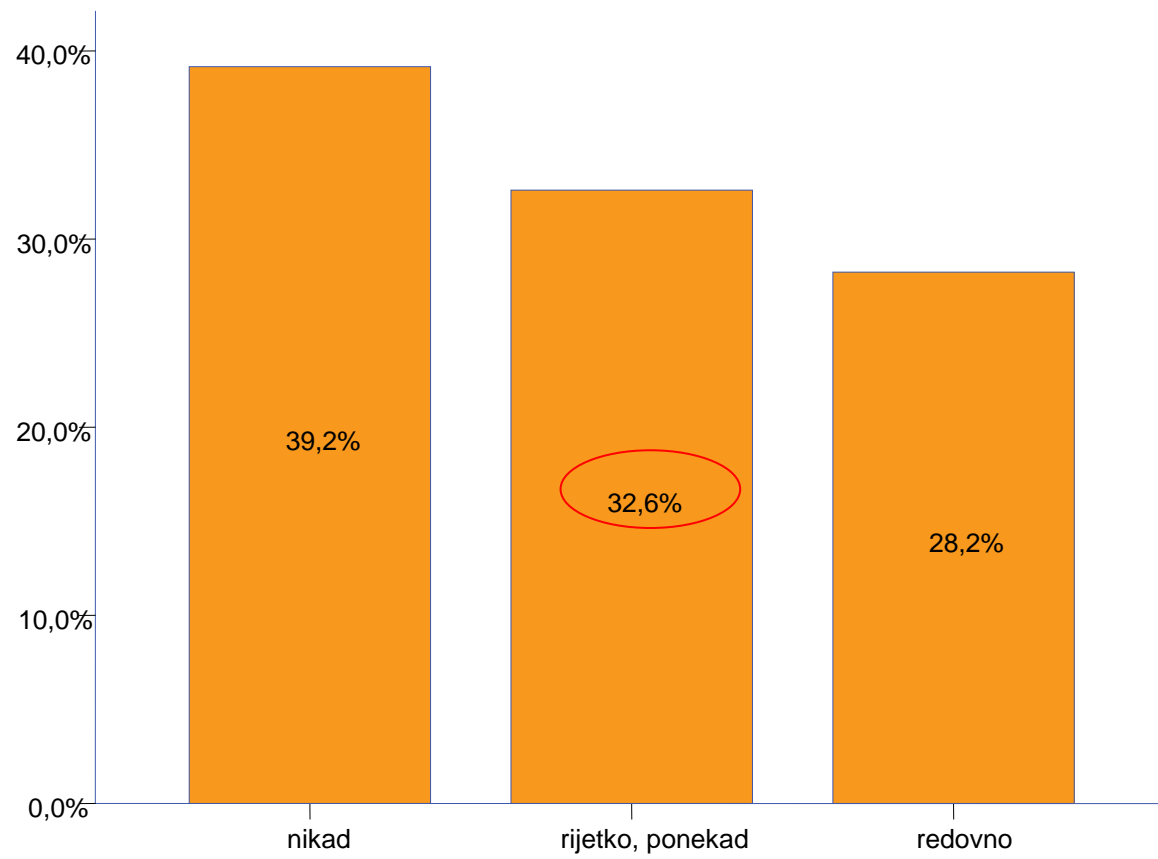
Da li i koliko često: Upražnjavate fizičke aktivnosti zdravlja radi?

Ukupna ciljna populacija

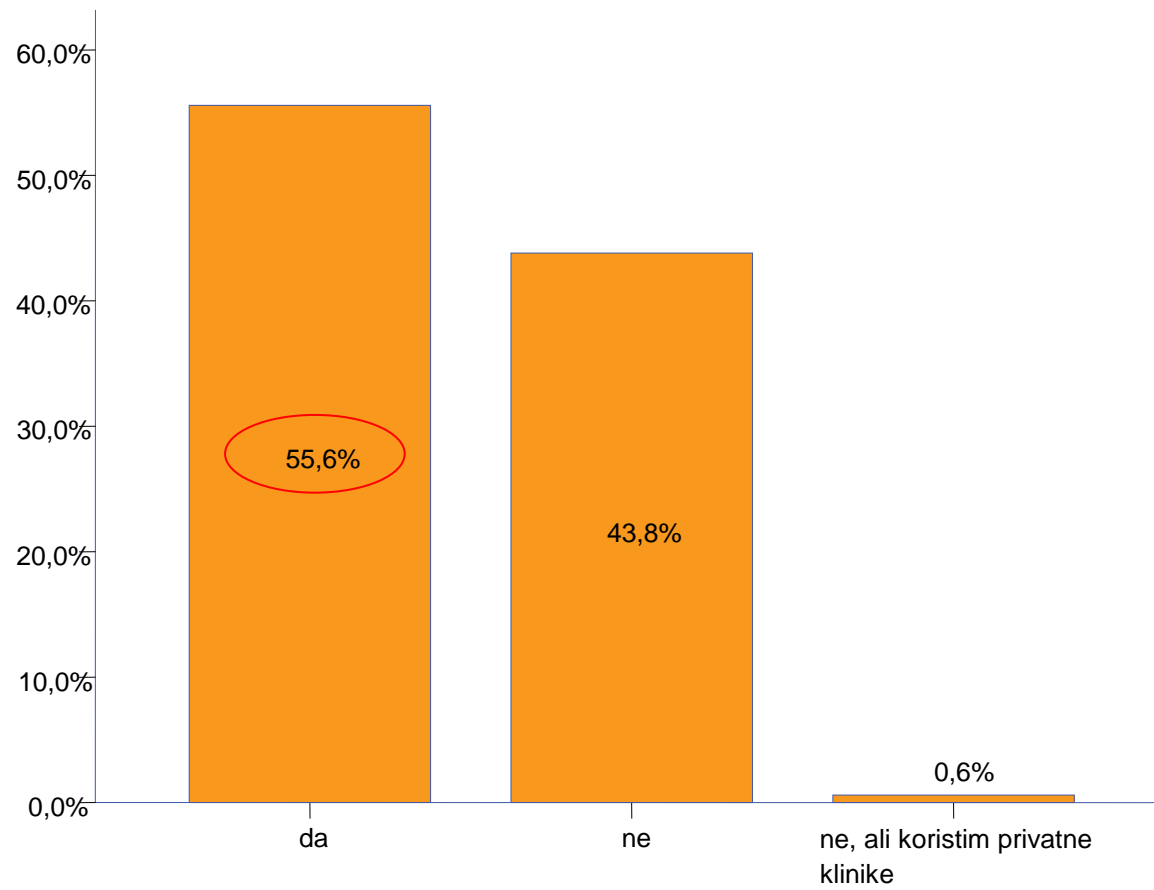
Da li i koliko često: Idete na preventivne kontrolne preglede kod ljekara, zubara?

Ukupna ciljna populacija

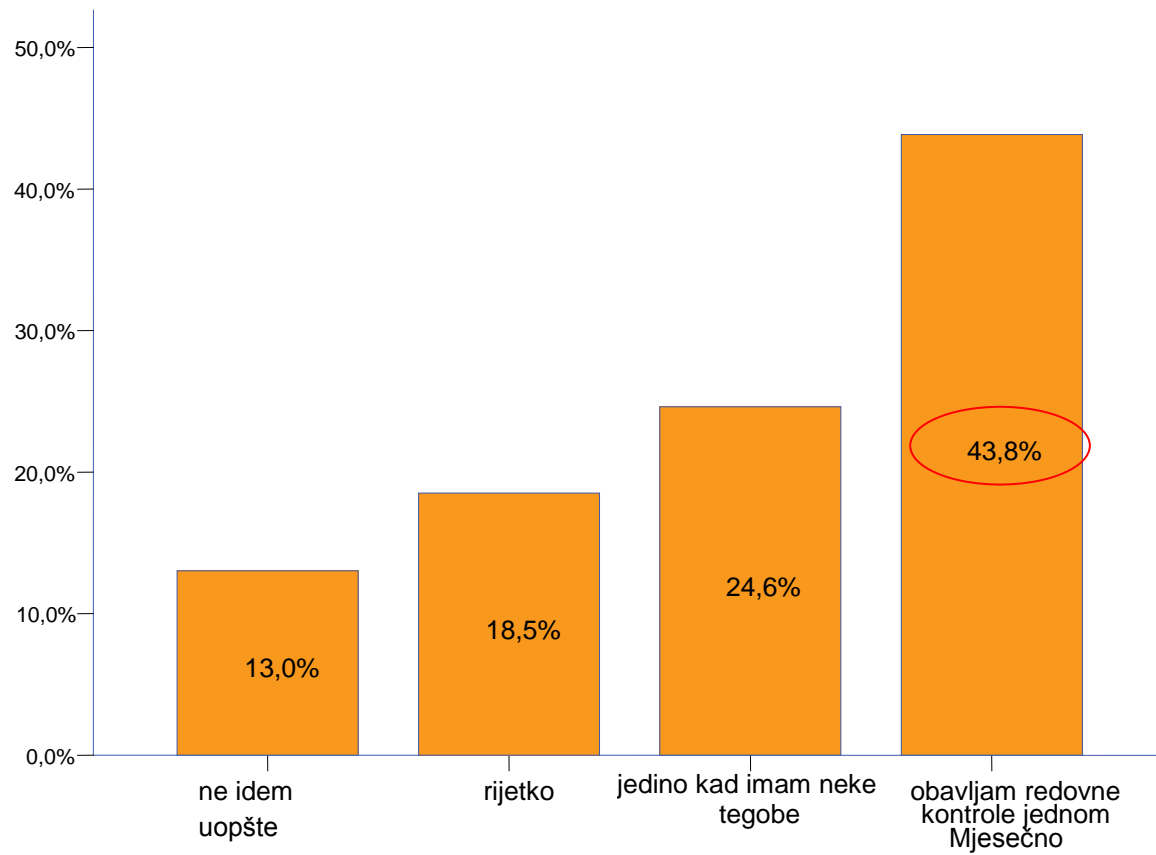

Da li imate izabranog ginekologa?

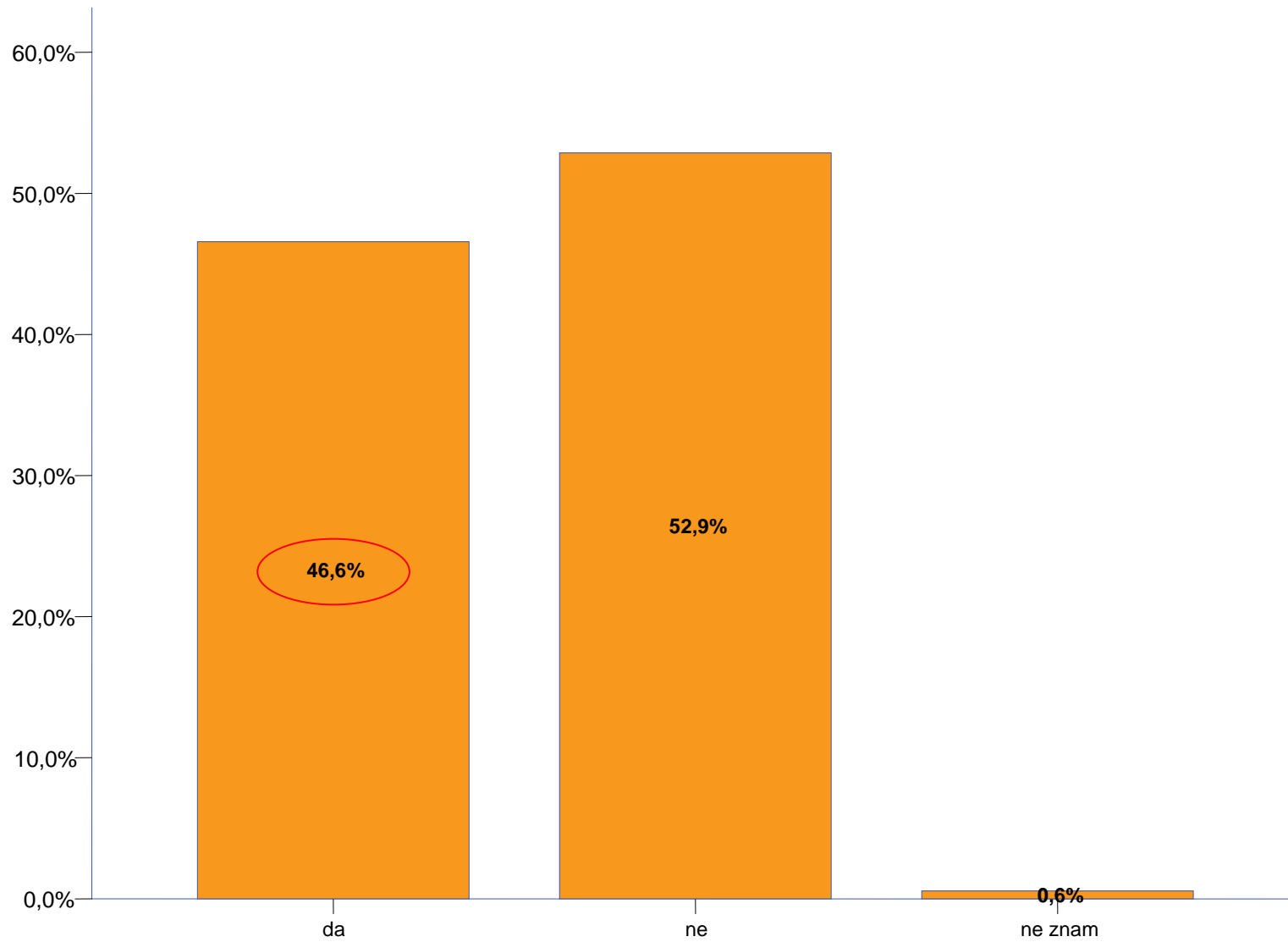
Ispitanice

Koliko često idete kod svog izabranog ginekologa? *Ispitanice*

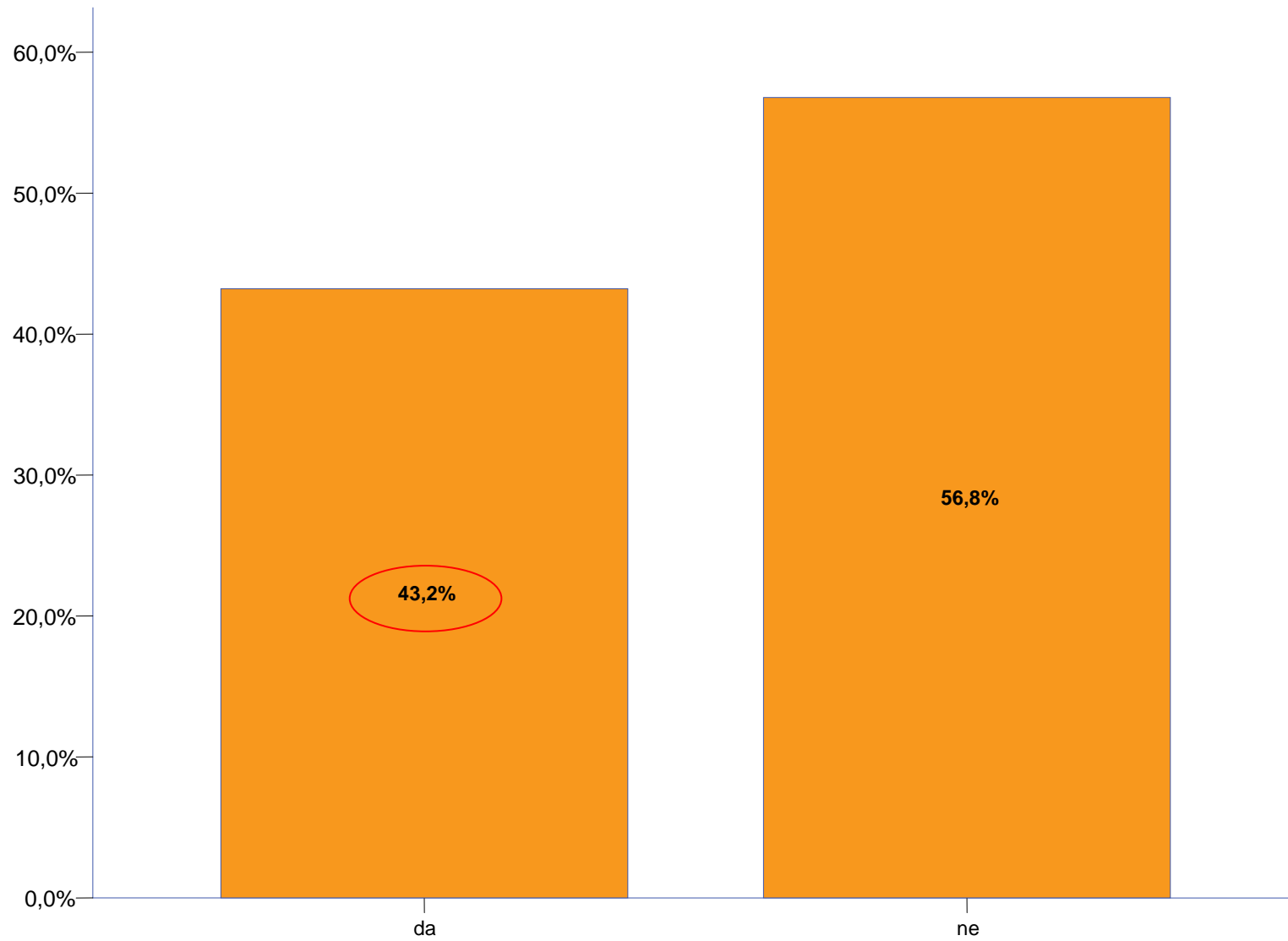

Da li ste nekada radili papa test? *Ispitanice*

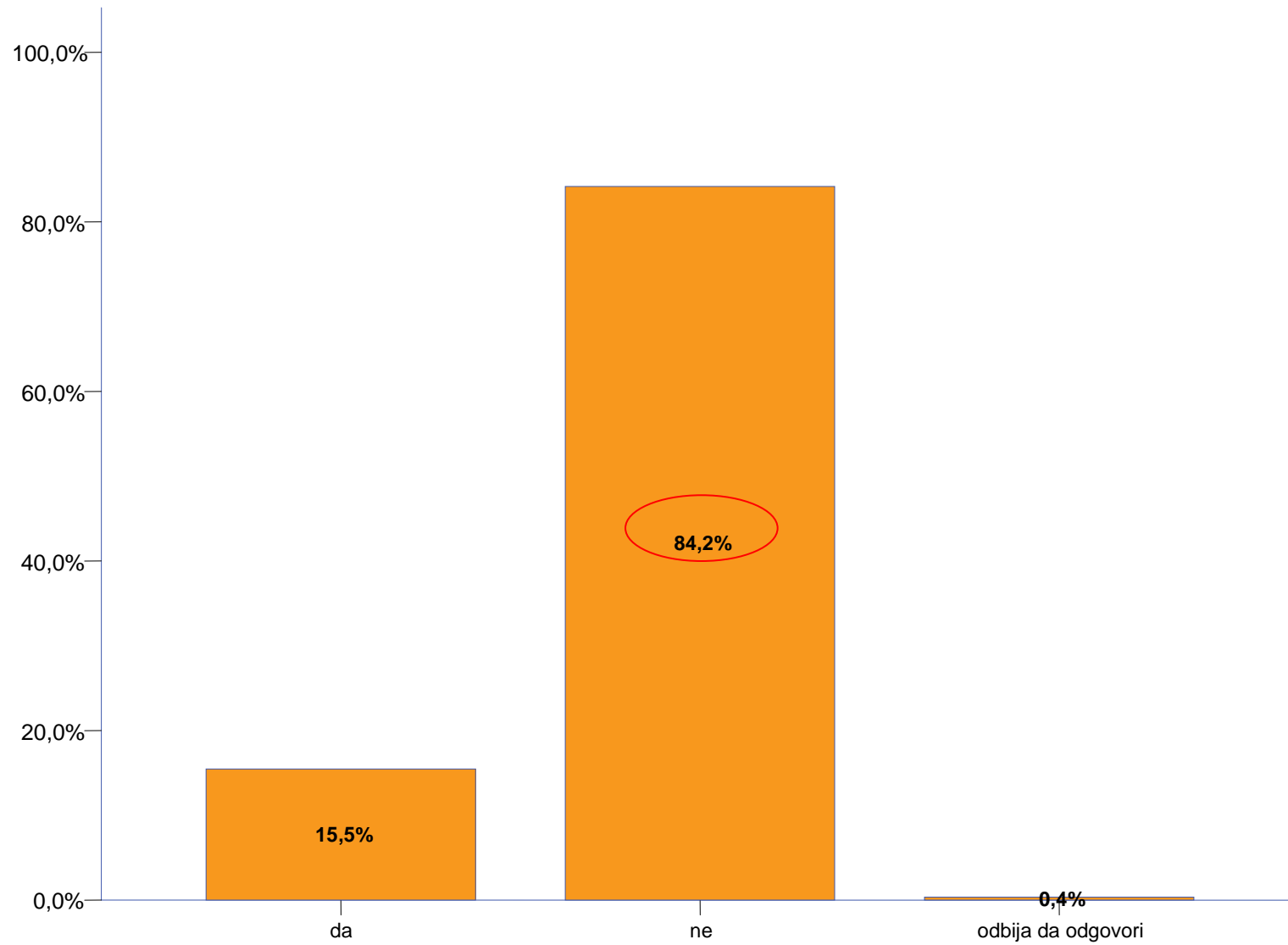

Ukoliko imate 40 ili više godina, da li ste nekada radili mamografiju i ultrazvuk dojki?

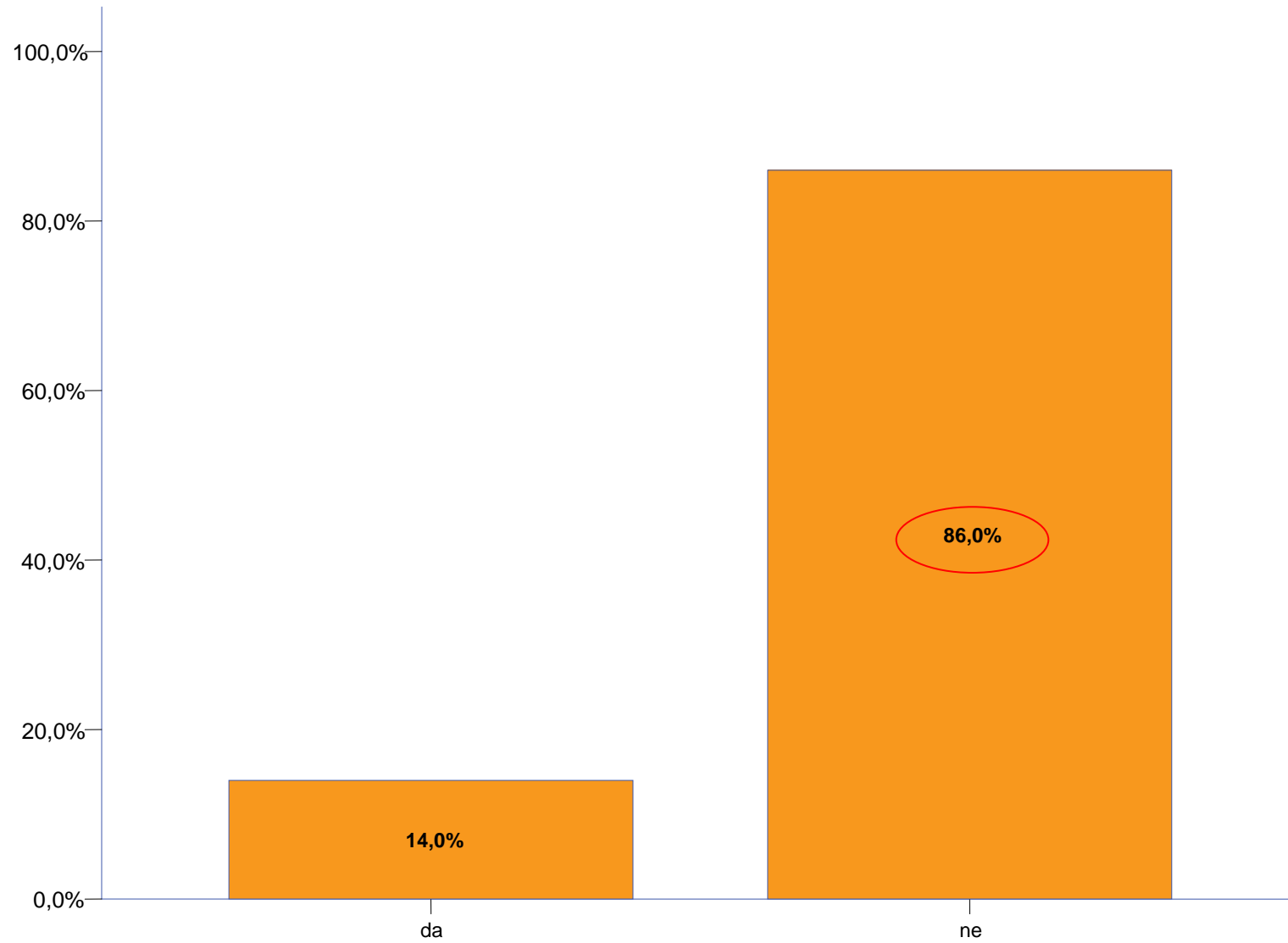
Ispitanice

Da li redovno vršite samopregled dojki? *Ispitanice*

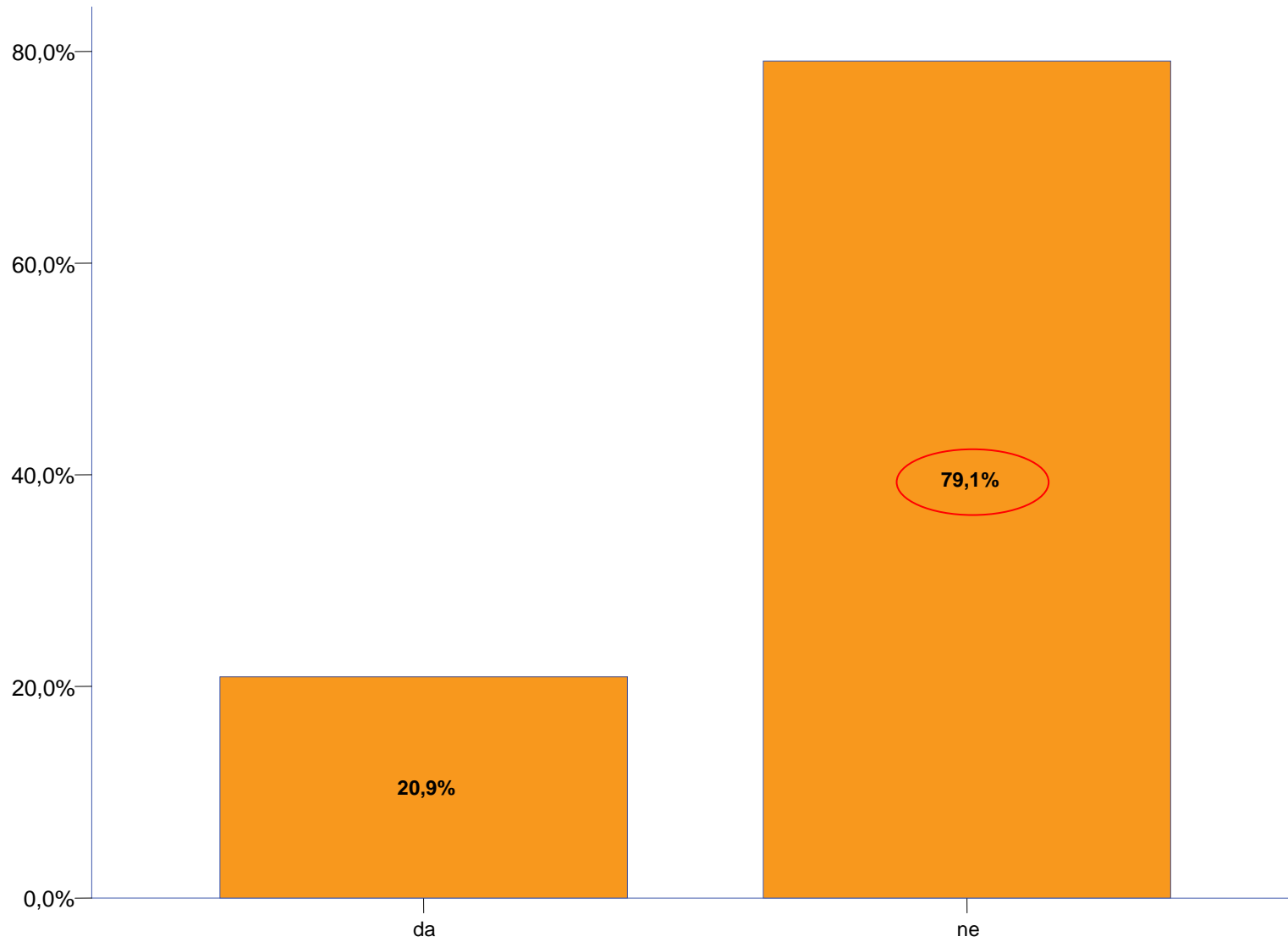

Ukoliko ste porodično opterećeni malignim oboljenjima, da li ste radili ultrazvuk dojki? *Ispitanice*

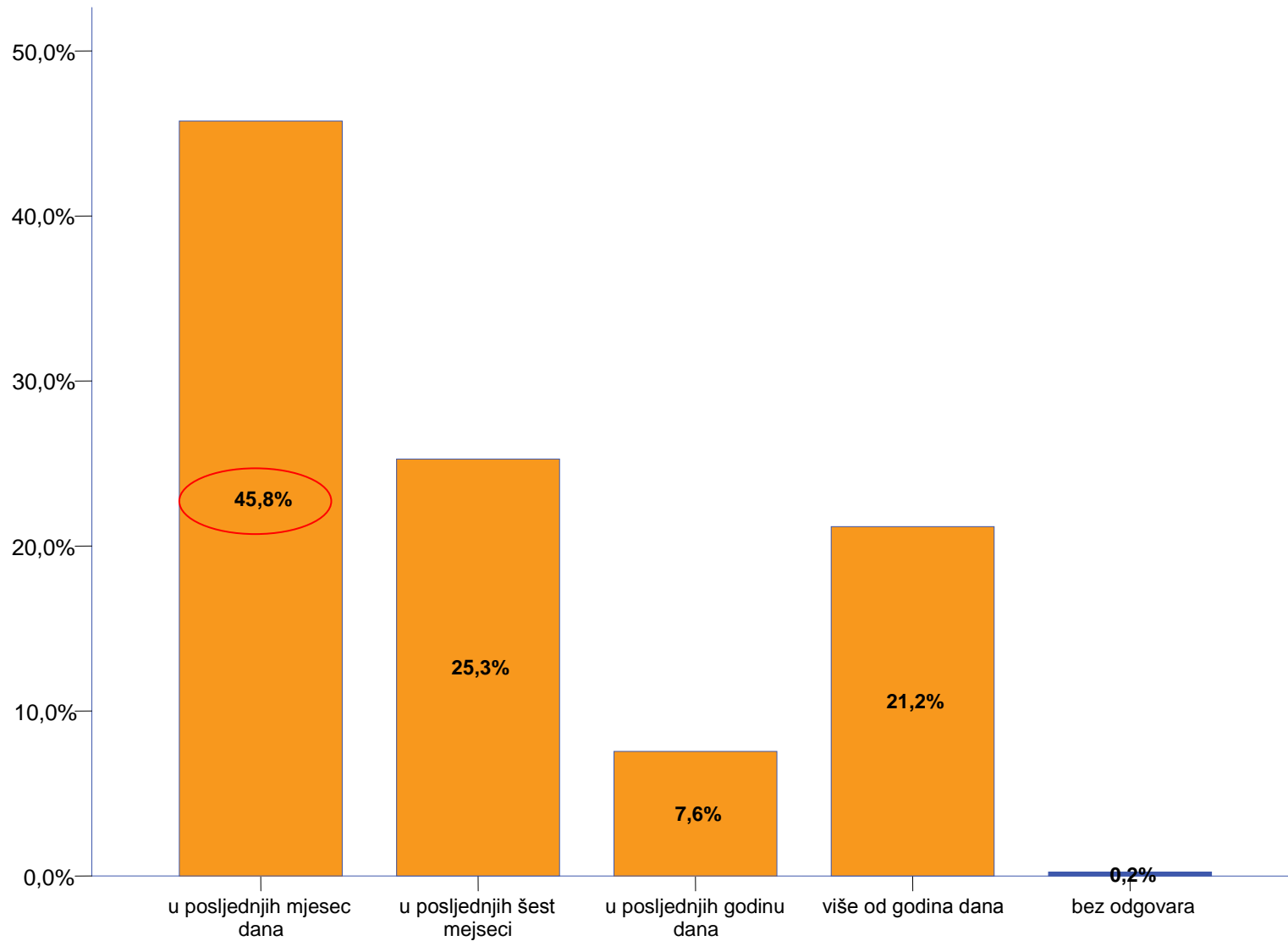
Da li ste nekad radili test na seksualno prenosive bolesti?

Ispitanice

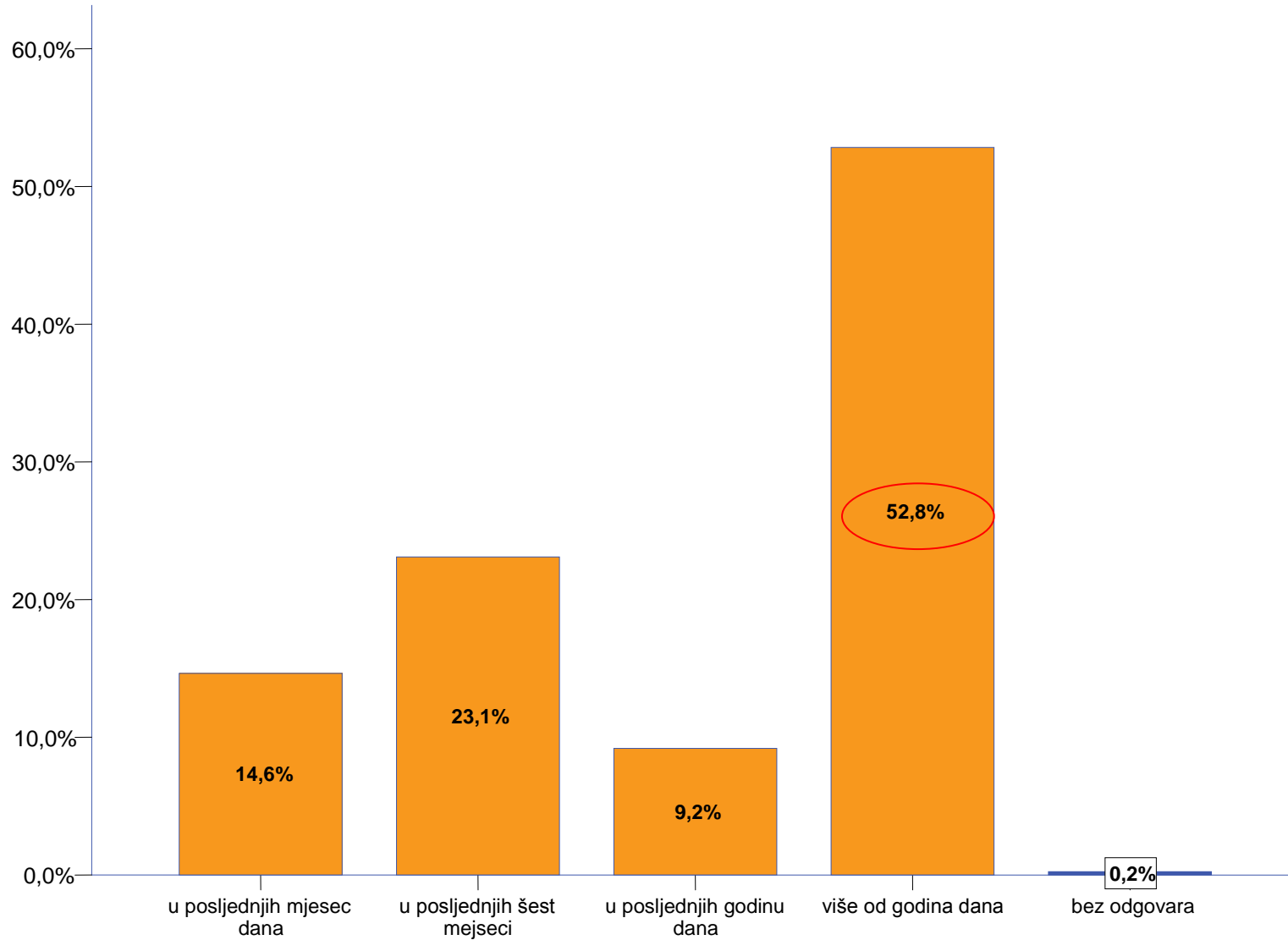

Kada ste posljednji put vršili kontrolu krvnog pritiska?

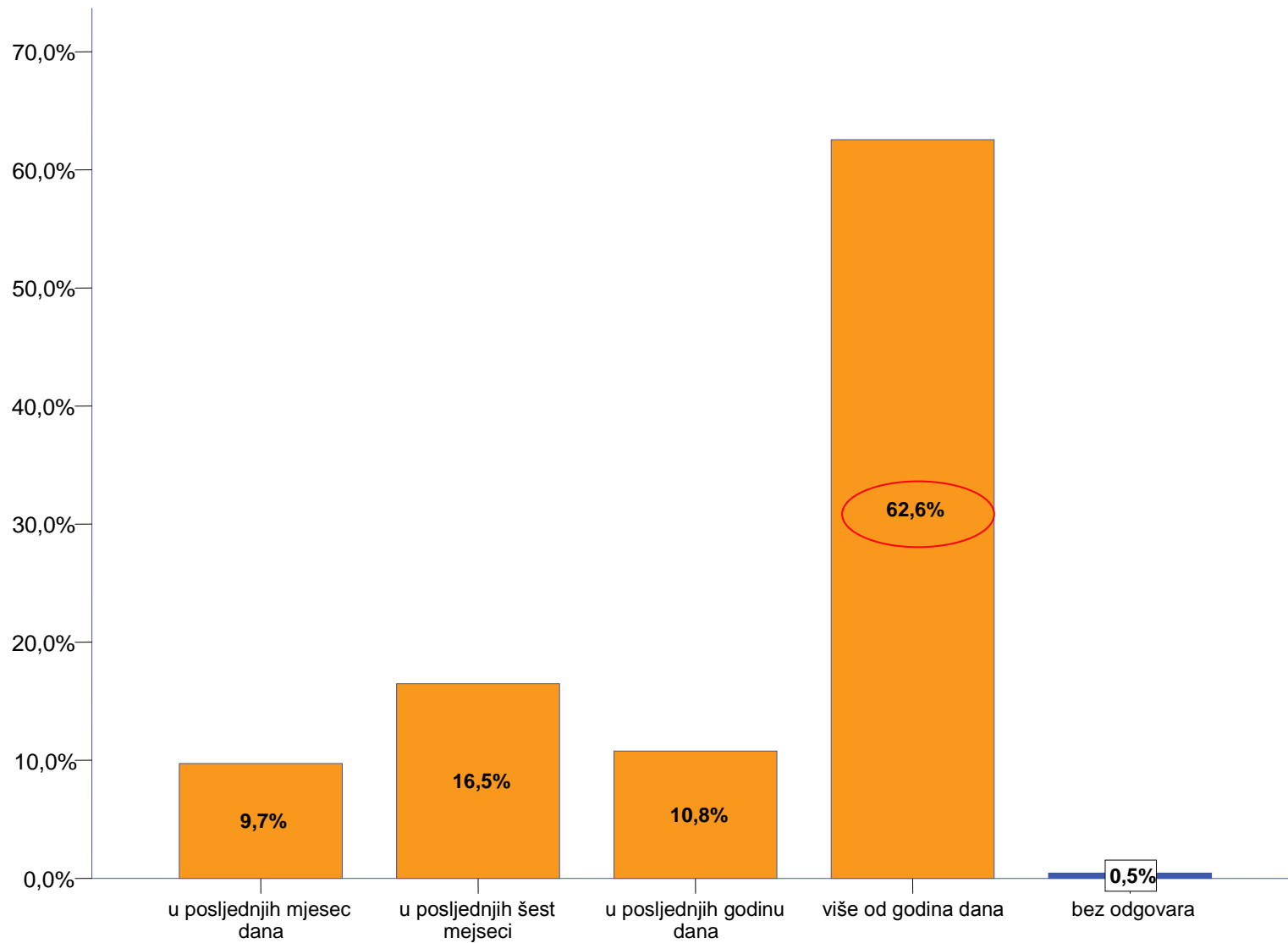
Ispitanici

Kada ste posljednji put vršili kontrolu masnoće u krvi? *Ispitanici*

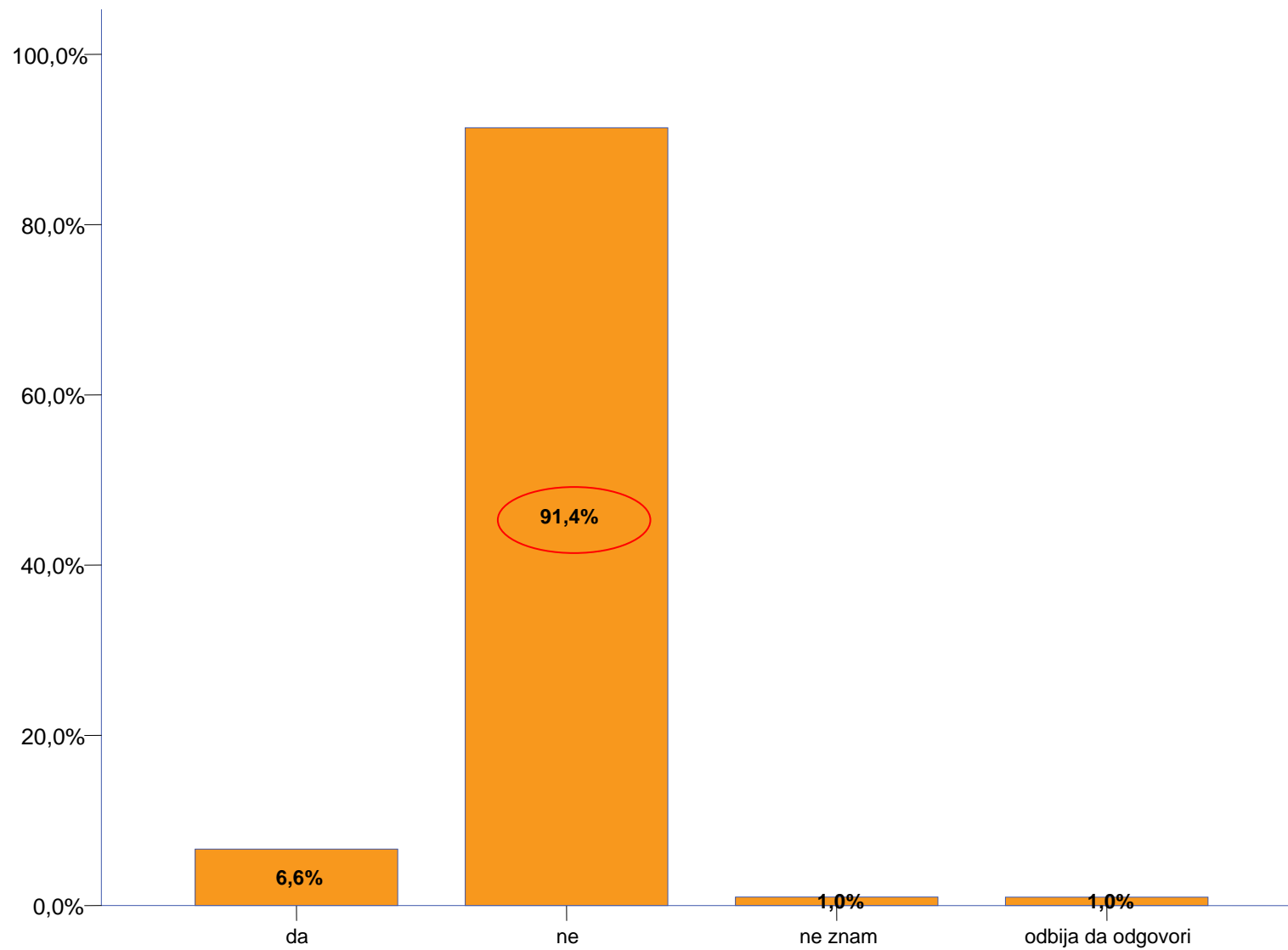

Kada ste posljednji put Radili EKG? *Ispitanici*

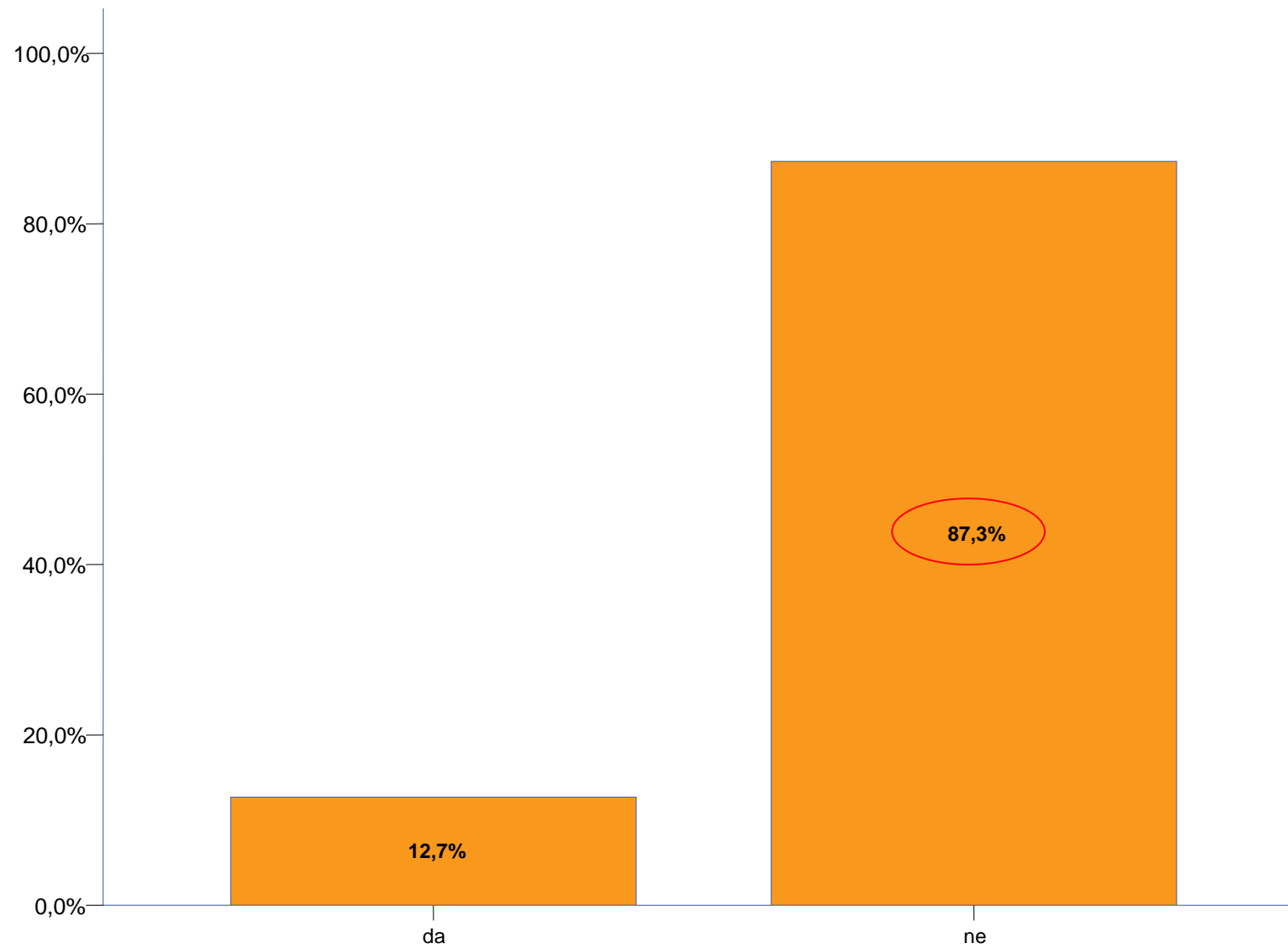
Da li ste nekada imali rizične seksualne kontakte?

Ukupna ciljna populacija

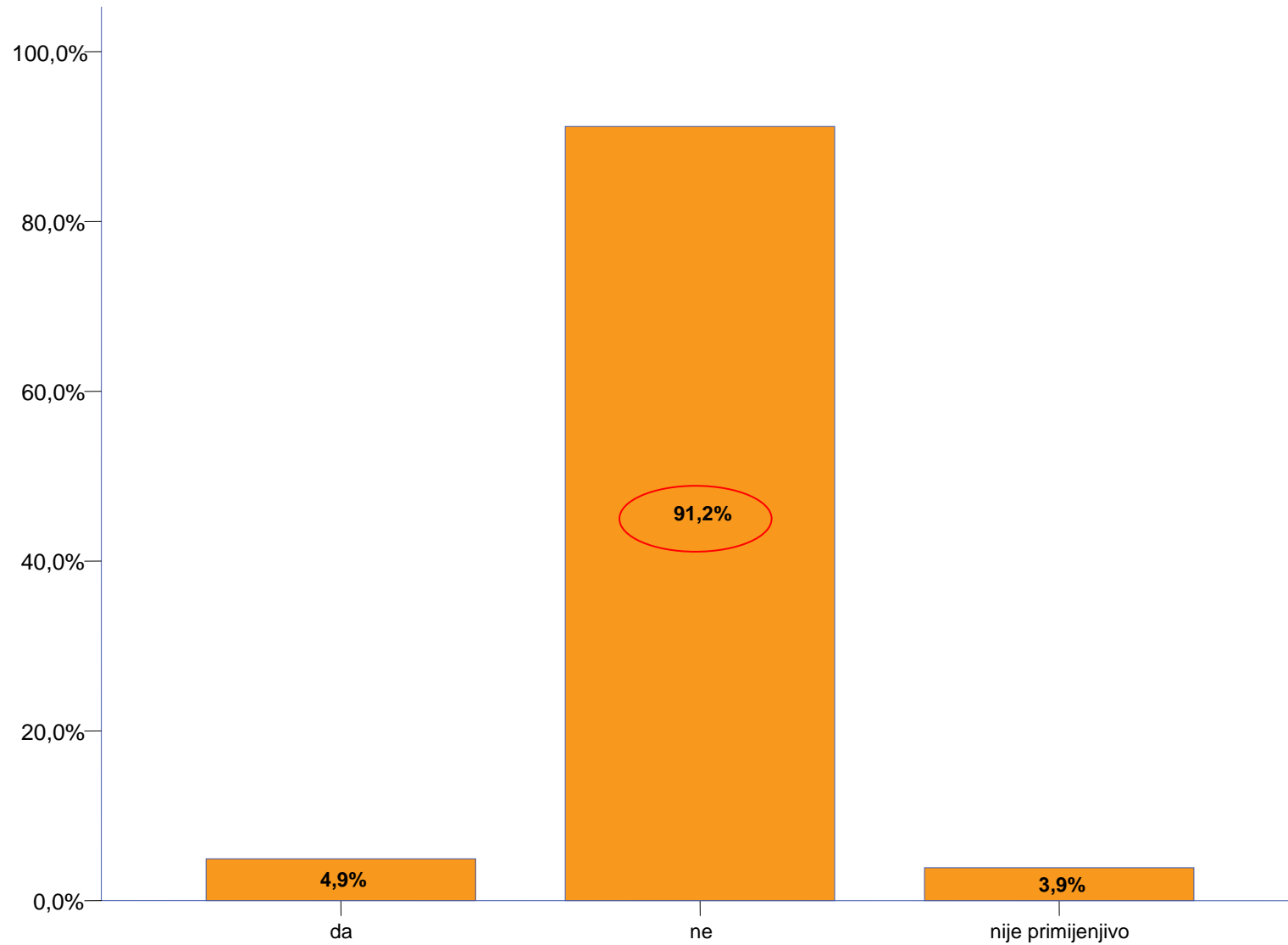
Da li ste nekad radili test na seksualno prenosive bolesi?

Ispitanici

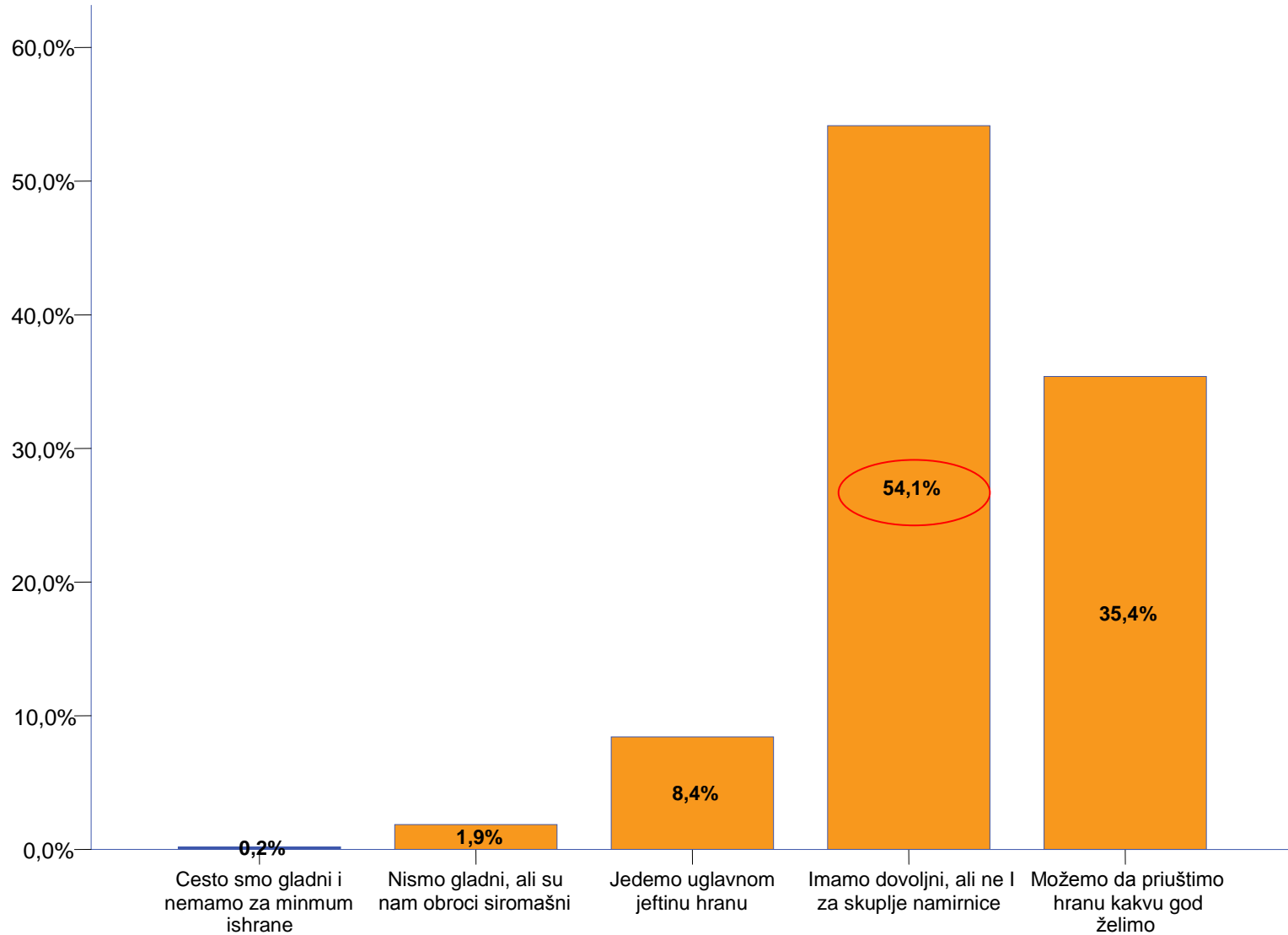
Da li ste radili kolonoskopski pregled?

Ispitanici

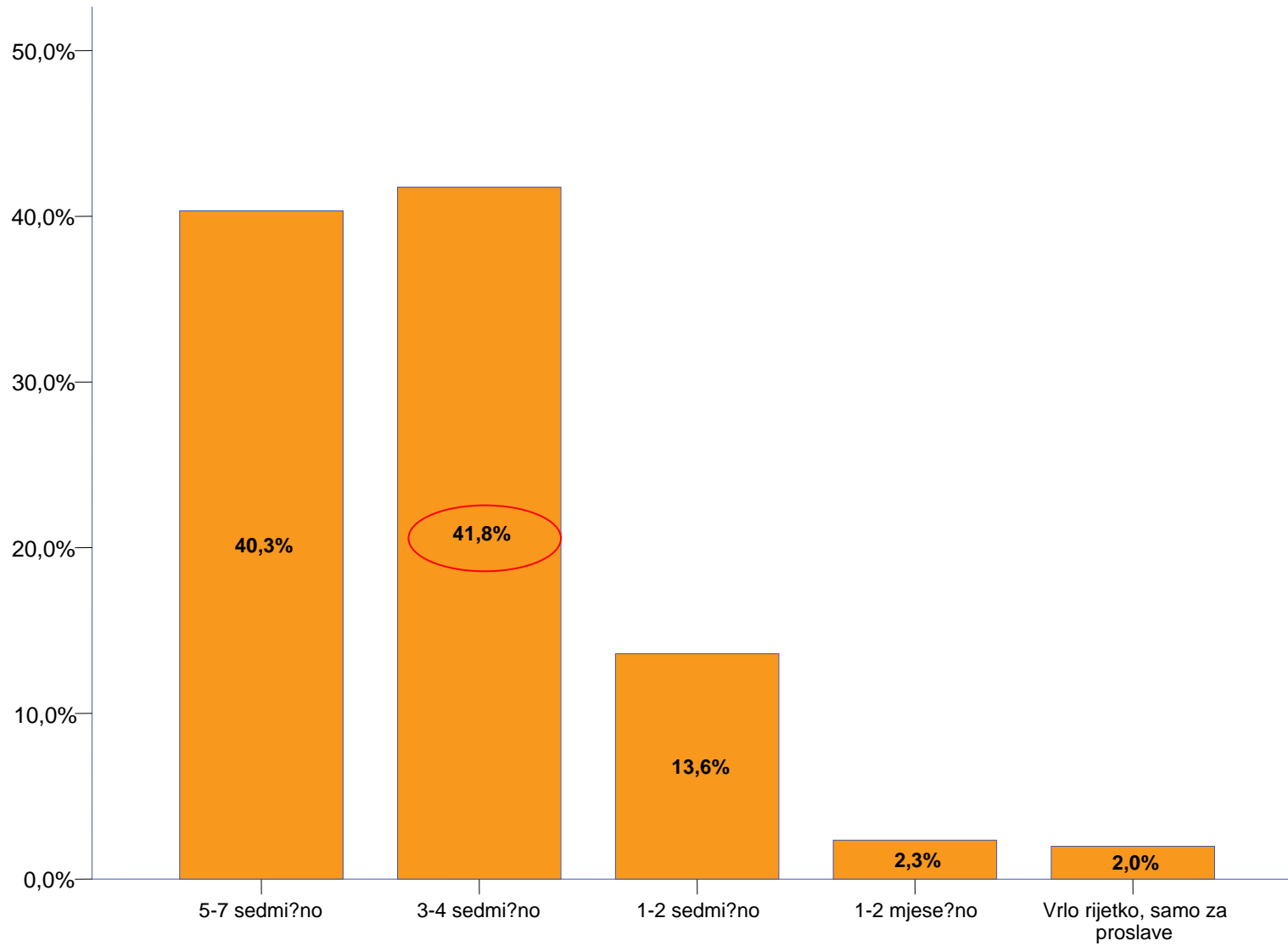
Kada je u pitanju ishrana Vaše porodice, moglo bi se reći da...

Ukupna ciljna populacija

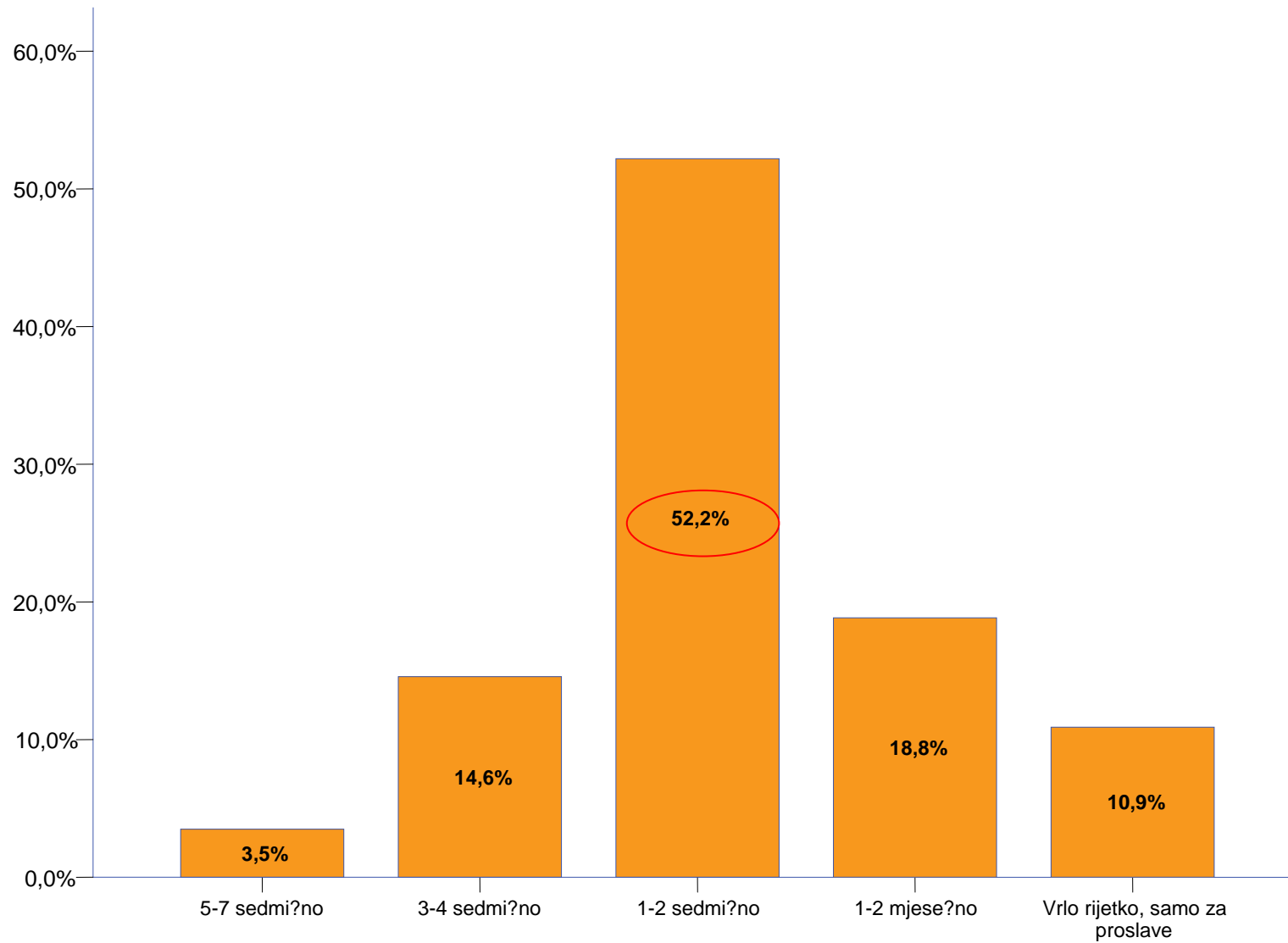
Koliko često konzumirate meso?

Ukupna ciljna populacija

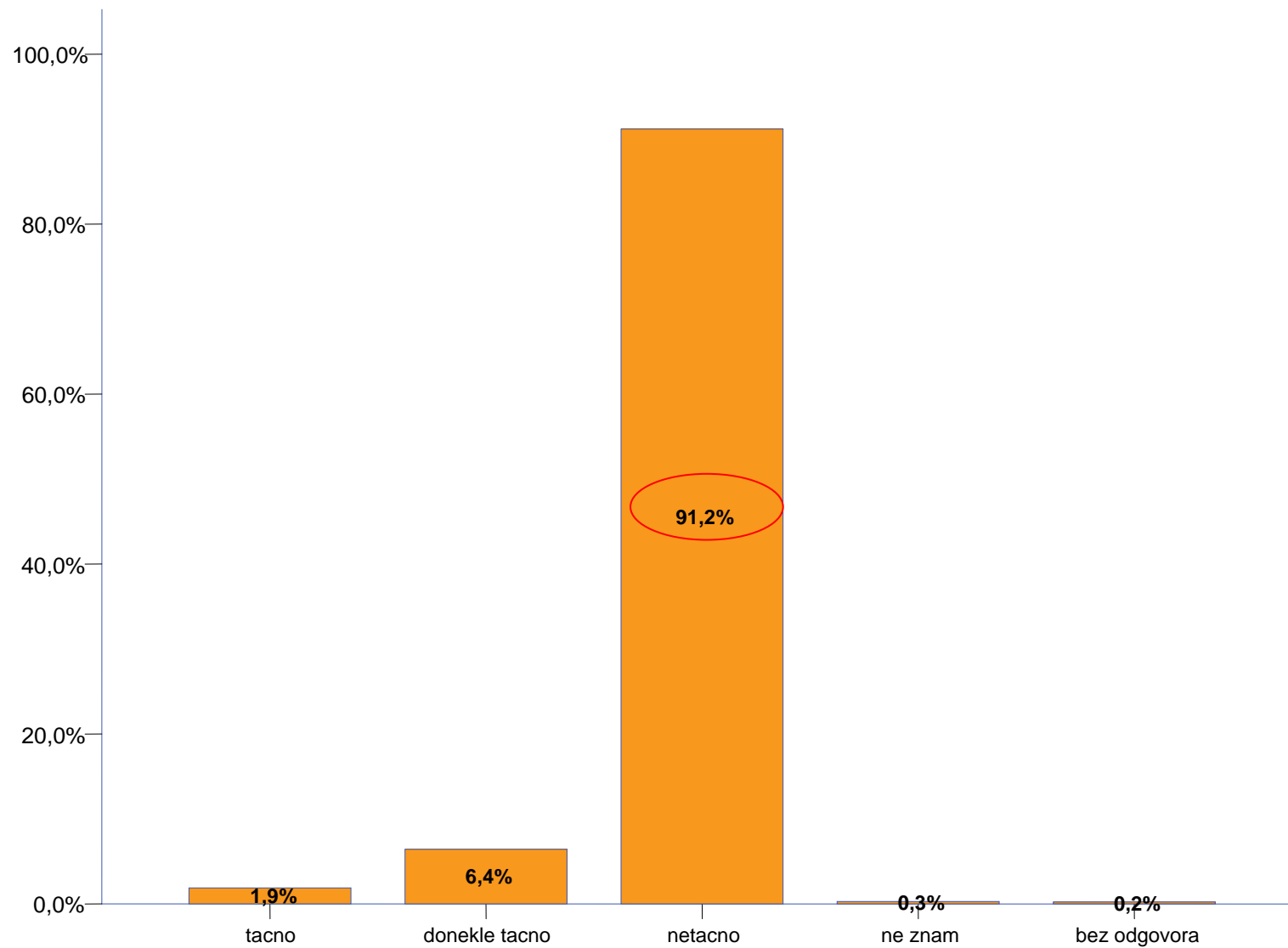
Koliko često konzumirate ribu?

Ukupna ciljna populacija

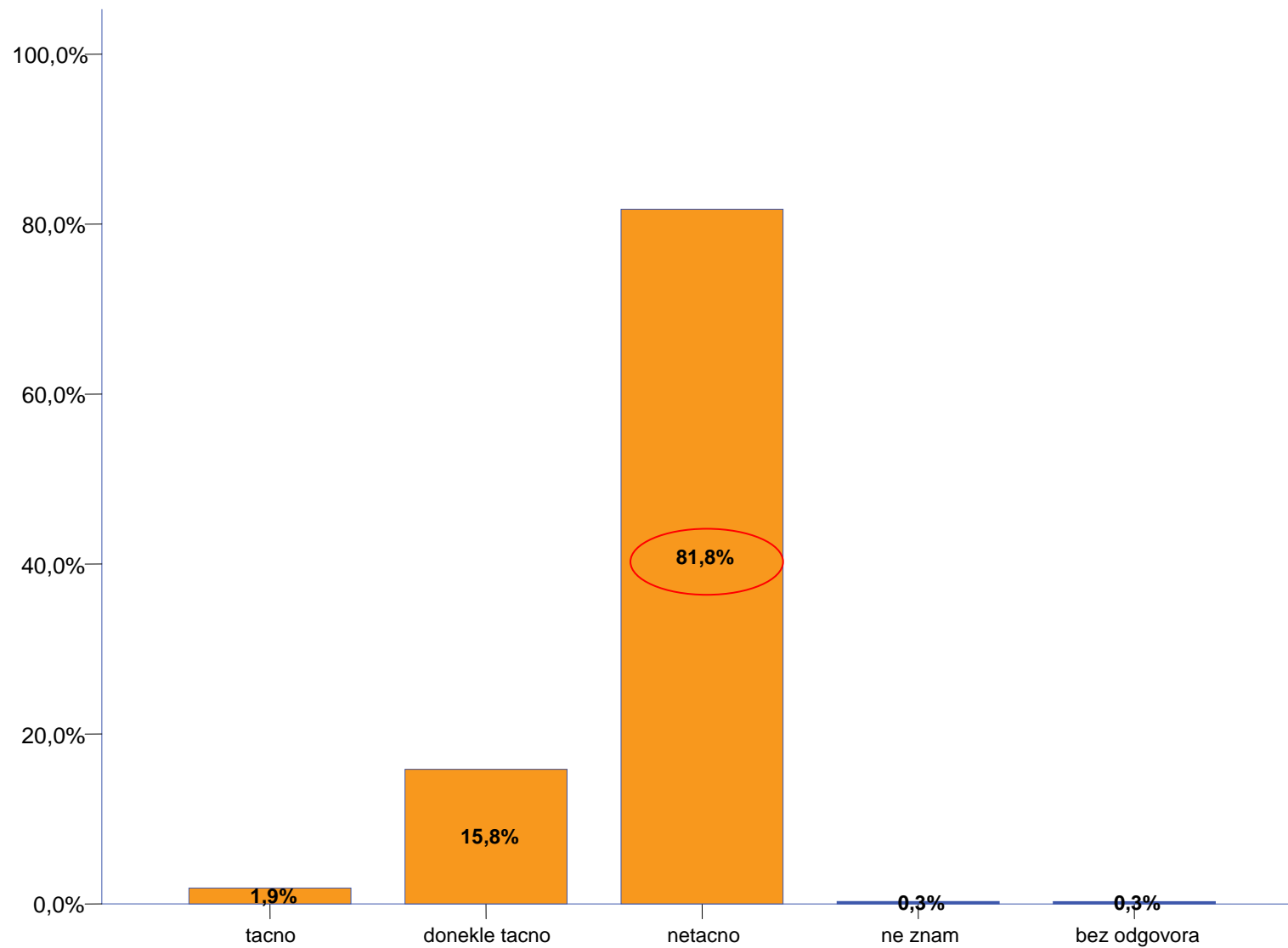
Koliko vodite računa o ličnoj higijeni i higijeni svog domaćinstva? - Nemam naviku da činim sve što treba

Ukupna ciljna populacija

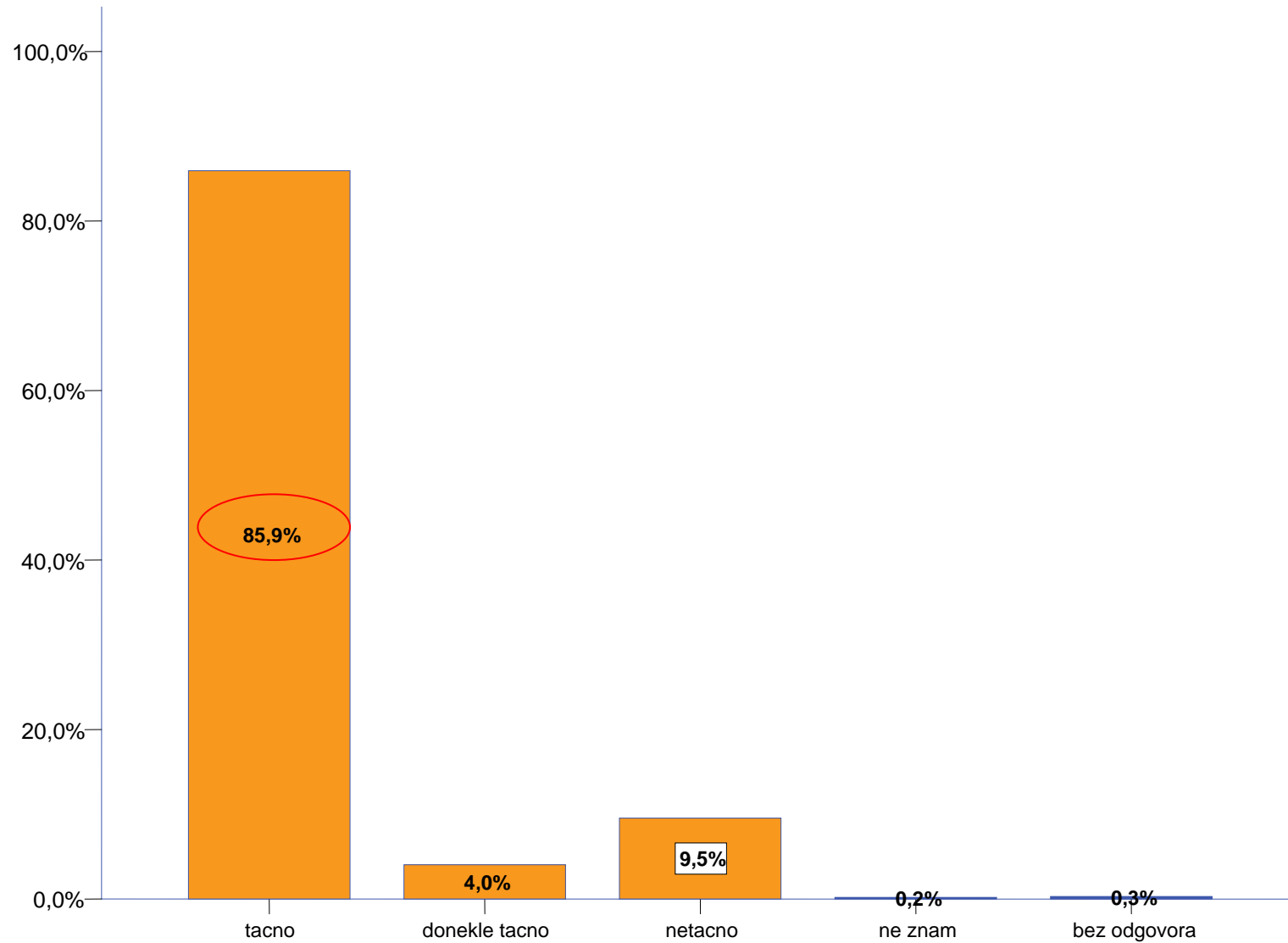
Koliko vodite računa o ličnoj higijeni i higijeni svog domaćinstva? - Nemam ni naviku ni novca da činim sve što treba

Ukupna ciljna populacija

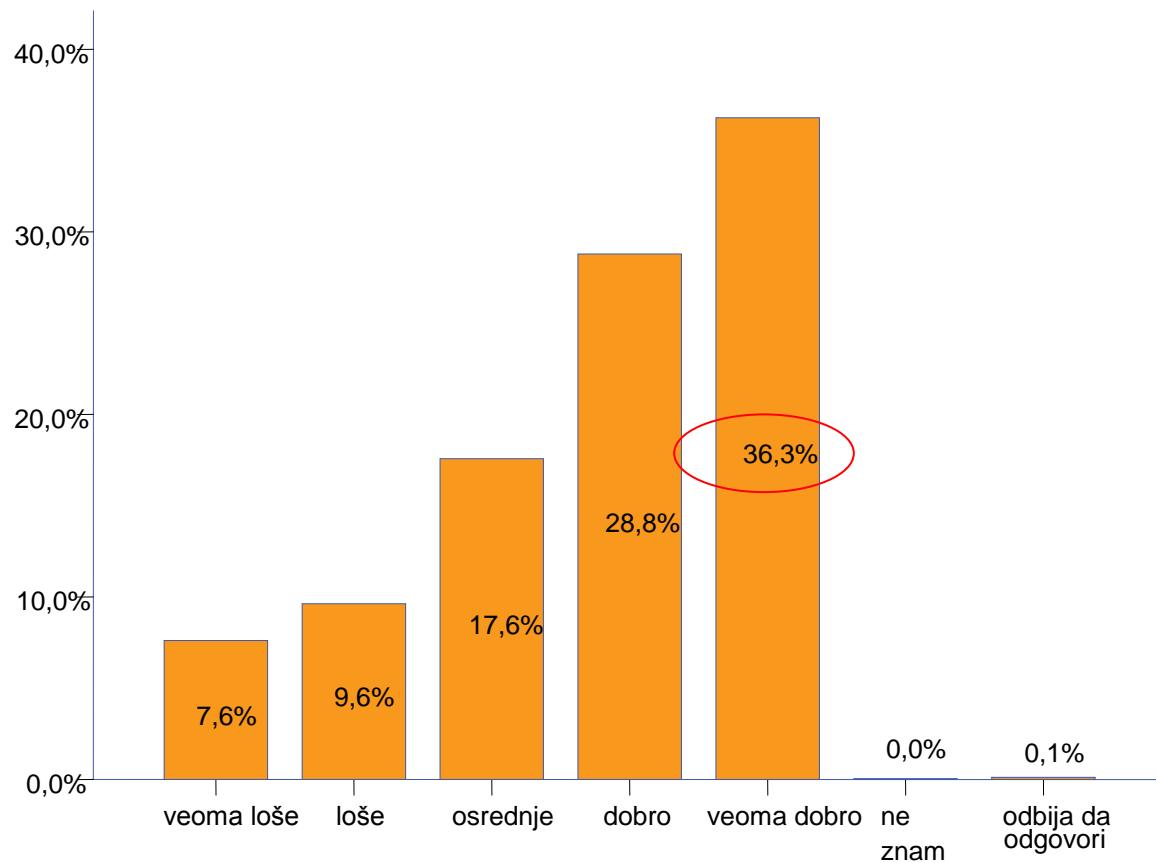

Koliko vodite računa o ličnoj higijeni i higijeni svog domaćinstva? - Činim onoliko koliko mislim da treba

Ukupna ciljna populacija

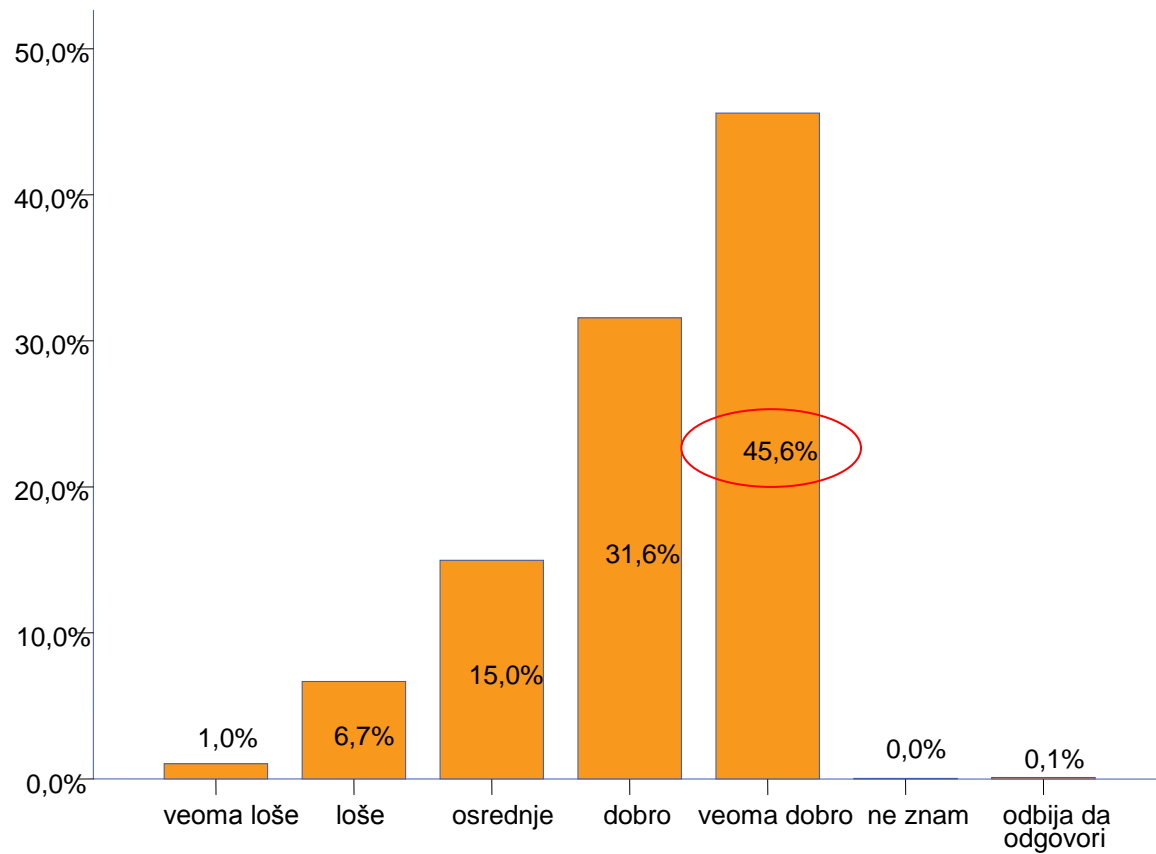

Ocijenite sljedeće uslove Vašeg neposrednog stambenog okruženja - Kvalitet vode/vazduha/zemljišta
Ukupna ciljna populacija

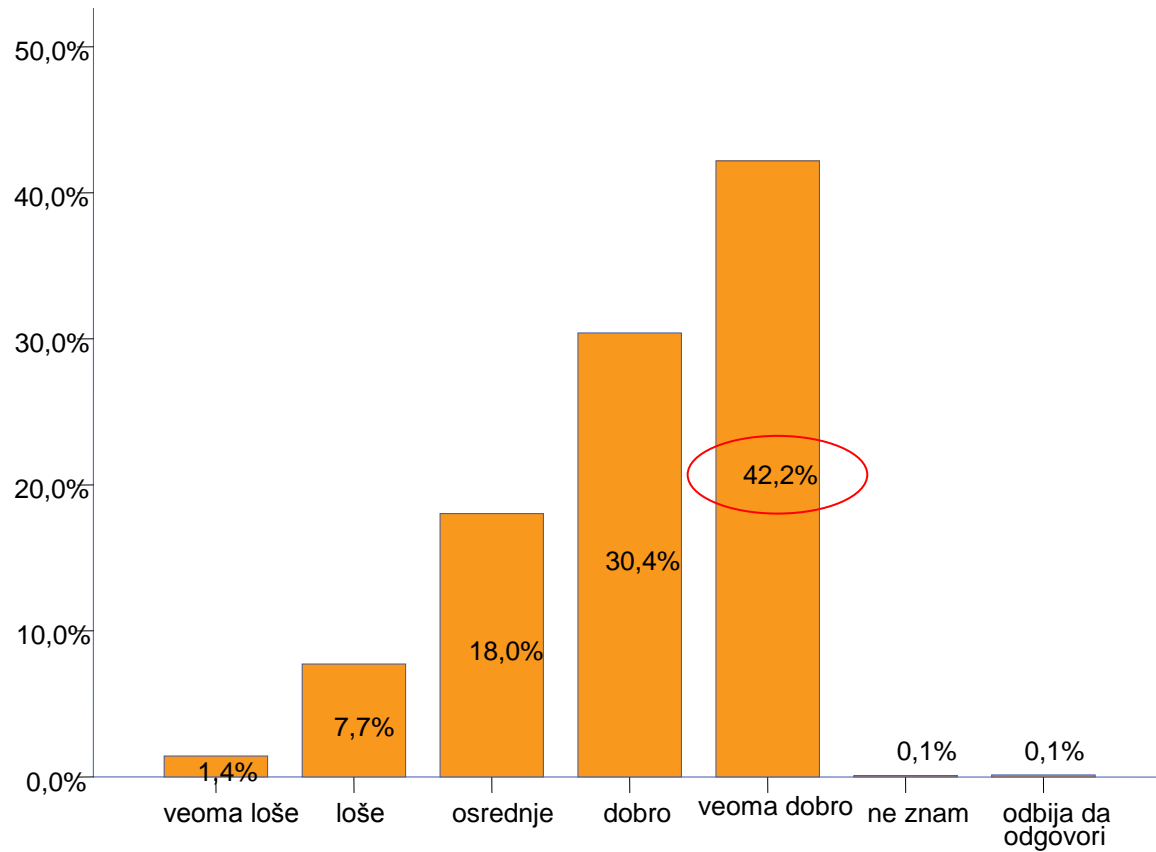
Ocijenite sljedeće uslove Vašeg neposrednog stambenog okruženja - Mir i tišina (buka)

Ukupna ciljna populacija

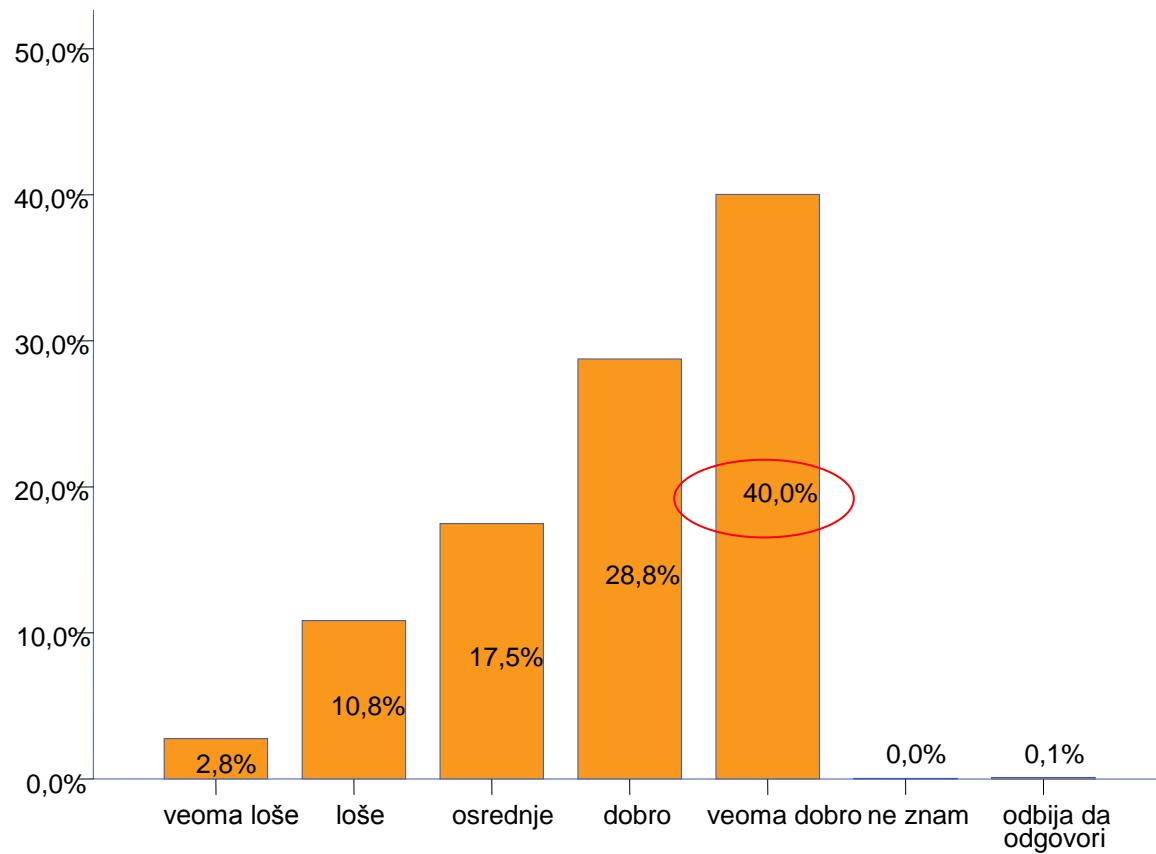
Ocijenite sljedeće uslove Vašeg neposrednog stambenog okruženja - Blizina mjesta za kupovinu

Ukupna ciljna populacija

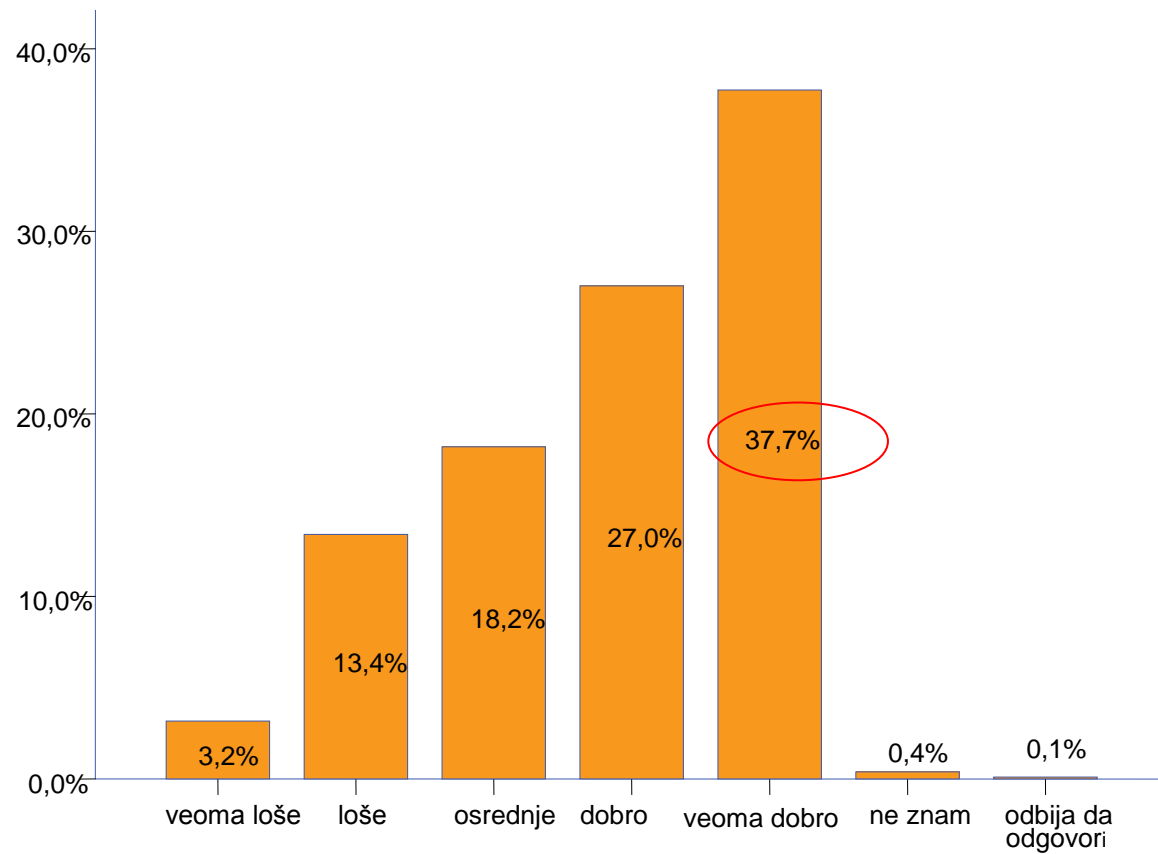
Ocijenite sljedeće uslove Vašeg neposrednog stambenog okruženja - Blizina škola, vrtića

Ukupna ciljna populacija

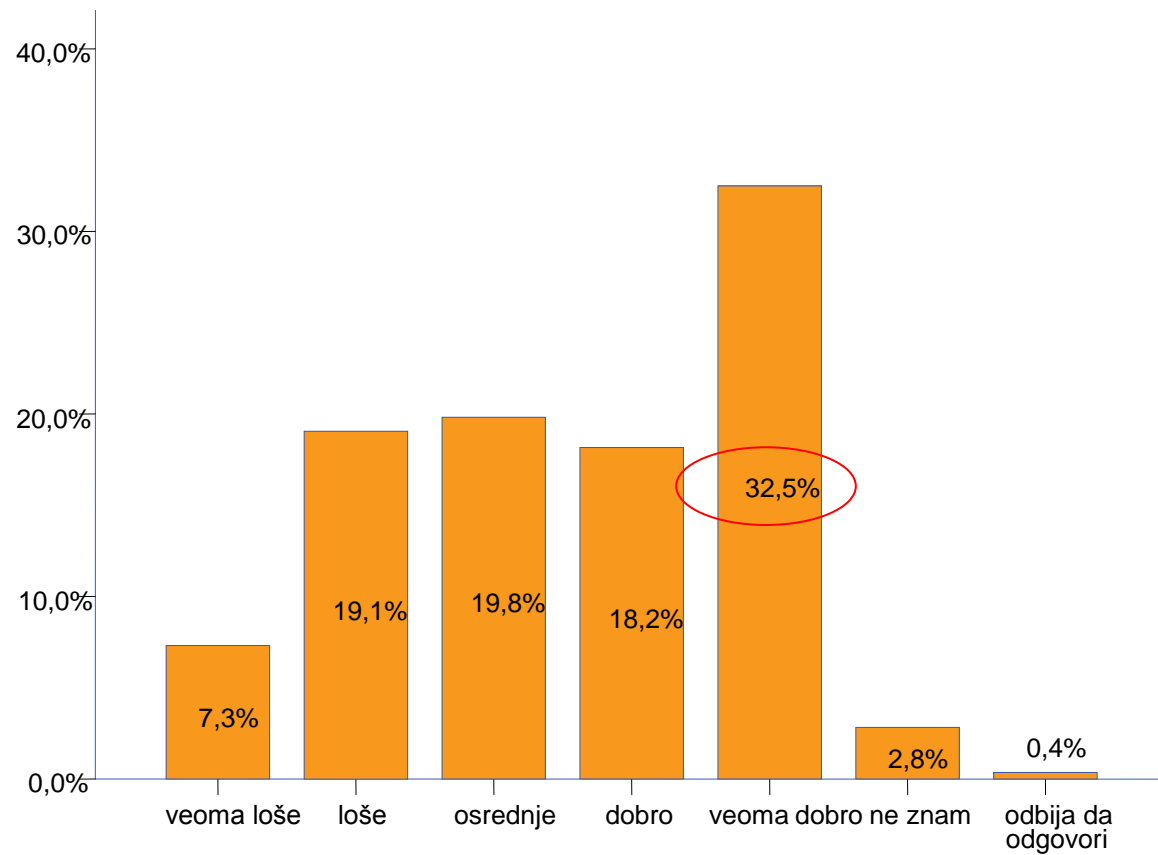
Ocijenite sljedeće uslove Vašeg neposrednog stambenog okruženja - Blizina doma zdravlja

Ukupna ciljna populacija

Ocijenite sljedeće uslove Vašeg neposrednog stambenog okruženja - Blizina pošte, banke

Ukupna ciljna populacija

Ocijenite sljedeće uslove Vašeg neposrednog stambenog okruženja - Blizina mjesta za zabavu i kulturu

Ukupna ciljna populacija

